VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 68
THỨ HAI
12.5.2025 (15.4 Ất Tỵ)
Số 57 (4191)
www.baovanhoa.vn
Email: baovanhoa@fpt.vn

BÀI VIẾT CỦA TỔNG BÍ THƯ TÔ LÂM:
Động lực mới cho phát triển kinh tế [2]

DU LỊCH:
Điểm sáng trong quan hệ Đối tác chiến lược toàn diện Việt - Nga [7]

ĐÓN CHỜ CHƯƠNG TRÌNH NGHỆ THUẬT ĐẶC BIỆT:

"Quà tháng 5 dâng Người"

(VH). Vào tối 14.5 tại Nhà hát Lớn Hà Nội, chương trình nghệ thuật đặc biệt *Quà tháng 5 dâng Người* sẽ được tổ chức nhân kỷ niệm 135 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh (19.5.1890 - 19.5.2025). Chương trình mang ý nghĩa chính trị, văn hóa và nghệ thuật sâu sắc, góp phần lan tỏa tư tưởng, đạo đức và phong cách Chủ tịch Hồ Chí Minh đến đông đảo công chúng, đặc biệt là thế hệ trẻ. [10]

Một tiết mục nghệ thuật đặc sắc hát về Người do Báo *Văn Hóa* tổ chức thường niên **Ảnh: TR.HUẤN**

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Đừng đem an toàn của du khách ra "thử nghiệm"!

● **THÙY AN**

Thành phố Huế chủ trương tổ chức các hoạt động văn hóa ban đêm nhằm tăng tương tác và trải nghiệm cho du khách là điều đáng hoan nghênh. Địa phương này đồng ý cho Trung tâm Bảo tồn Di tích Cố đô Huế (Trung tâm) tổ chức hoạt động bắn hỏa pháo súng thần công ở Kỳ đài Huế vào thứ Bảy hằng tuần để phục vụ người dân và du khách.

(Xem tiếp trang 5)

BÁO CÁO NGHIÊN CỨU KHẢ THI CHƯƠNG TRÌNH MỤC TIÊU QUỐC GIA VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA:
Tập trung trọng tâm, chất lượng, hiệu quả [5]

TP VINH YÊU CẦU DI DỜI TƯỢNG NHÀ CHÍ SĨ PHAN BỘI CHÂU:
Chủ đầu tư "chây ỳ", "né tránh" đến bao giờ? [4]

Hiện tượng hiếm gặp của xuất bản [11

Động lực mới cho phát triển kinh tế

● TÔ LÂM - Tổng Bí thư BCH Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam

Tổng Bí thư Tô Lâm

1 Kiên định mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội là sự lựa chọn sáng suốt, đúng đắn của Đảng ta ngay từ khi ra đời và trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng, là nguyên nhân gốc rễ dẫn đến mọi thắng lợi của sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước trước đây cũng như trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay. Trong đó, chủ nghĩa xã hội mà chúng ta xây dựng, như Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nhấn mạnh "là làm cho dân giàu, nước mạnh"[1]; với đặc trưng "Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh; do nhân dân làm chủ; có nền kinh tế phát triển cao dựa trên lực lượng sản xuất hiện đại và quan hệ sản xuất tiến bộ phù hợp; có nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc; con người có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc, có điều kiện phát triển toàn diện; các dân tộc trong cộng đồng Việt Nam bình đẳng, đoàn kết, tôn trọng và giúp nhau cùng phát triển; có Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân do Đảng Cộng sản lãnh đạo; có quan hệ hữu nghị và hợp tác với các nước trên thế giới"[2].

Học thuyết hình thái kinh tế xã hội của chủ nghĩa Mác - Lênin đã chứng tỏ rằng, hoạt động sản xuất vật chất của con người là cơ sở, nguồn gốc, nguyên nhân quyết định nhất tới sự biến đổi xã hội; sản xuất là hoạt động nền tảng làm phát sinh, phát triển những mối quan hệ xã hội của con người, mang đến sự hợp tác, yếu tố cạnh tranh thúc đẩy sản xuất lên tầm cao mới, đồng thời cũng chính là cơ sở của sự hình thành, biến đổi và phát triển của xã hội loài người. Theo quan niệm của Mác, biến đổi xã hội thực chất và trước hết là sự biến đổi của nền sản xuất vật chất và biến đổi của nền sản xuất vật chất chính là sự biến đổi trung tâm quan trọng nhất quyết định sự biến đổi xã hội. Trong lộ trình biến đổi xã hội, biến đổi về cơ cấu kinh tế kéo theo biến đổi về cơ cấu xã hội và biến đổi hệ thống giá trị, chuẩn mực xã hội. Xuất phát từ "*sự thật hiển nhiên,... trước hết con người cần phải ăn, uống, ở và mặc, nghĩa là phải lao động, trước khi có thể đấu tranh giành quyền thống trị, trước khi có thể hoạt động chính trị, tôn giáo, triết học,...*"[3], chủ nghĩa Mác đã chỉ ra rằng để con người có thể sống, tồn tại, phát triển thì tất yếu con người phải sản xuất ra của cải vật chất cho xã hội. Đồng thời, "Những thời đại kinh tế khác nhau không phải ở chỗ chúng sản xuất ra cái gì mà là ở chỗ chúng sản xuất bằng cách nào, với những tư liệu lao động nào"[4].

Bên cạnh đó, theo V.I. Lênin, năng suất lao động cao phản ánh bản chất ưu việt của chủ nghĩa xã hội so với chủ nghĩa tư bản; là tiêu chuẩn quan trọng nhất, chủ yếu nhất tạo nên thắng lợi của chủ nghĩa xã hội "Xét đến cùng thì năng suất lao động là cái quan trọng nhất, chủ yếu nhất cho thắng lợi của chế độ mới. Chủ nghĩa tư bản đã tạo ra một năng suất lao động chưa từng thấy dưới chế độ nông nô. Chủ nghĩa tư bản có thể bị đánh bại hẳn và sẽ bị đánh bại hẳn vì chủ nghĩa xã hội tạo ra năng suất lao động mới cao hơn nhiều"[5].

Như vậy, để xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội với những đặc trưng mà Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011) của Đảng đã xác định, hoạt động sản xuất vật chất của con người có ý nghĩa quyết định nhất, với năng suất lao động cao là yếu tố then chốt. Thông qua hoạt động sản xuất vật chất để xây dựng cơ sở vật chất - kỹ thuật của chủ nghĩa xã hội, tạo ra những biến đổi xã hội tích cực, khắc phục triệt để những hạn chế, bất cập, xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc, có điều kiện phát triển toàn diện; qua đó, hoàn thành thời kỳ quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội, chuyển sang giai đoạn cao của hình thái kinh tế - xã hội cộng sản chủ nghĩa như Mác đã dự báo trong tác phẩm Phê phán cương lĩnh Gôta "Khi mà cùng với sự phát triển toàn diện của các cá nhân, sức sản xuất của họ cũng ngày càng tăng lên và tất cả các nguồn của cải xã hội đều tuôn ra dồi dào - chỉ khi đó người ta mới có thể vượt hẳn ra khỏi giới hạn chật hẹp của pháp quyền tư sản và xã hội mới có thể ghi trên lá cờ của mình: làm theo năng lực, hưởng theo nhu cầu"[6].

2 Thực tiễn phát triển kinh tế, đặc biệt là kinh tế tư nhân ở Trung Quốc và Nga, cũng như qua 40 năm đổi mới ở Việt Nam đã để lại những bài học hết sức quý báu. Với Nga, ngay cả trong thời kỳ phát triển kinh tế kế hoạch hóa tập trung, Chính sách kinh tế mới phát triển các thành phần kinh tế, trong đó có kinh tế tư nhân, của V.I. Lênin từ năm 1921 đến năm 1991 đã giúp kinh tế Nga phát triển vượt bậc. Trong thời kỳ này, Nước Nga cùng với nhiều nước kém phát triển khác trong Liên bang Xô viết trở thành cường quốc đạt tới trình độ cao trong nhiều lĩnh vực như năng lượng, công nghiệp, vũ trụ. Với Trung Quốc, bắt đầu từ chính sách "Cải cách và Mở cửa" năm 1978, sửa đổi hiến pháp năm 1988 theo hướng tăng cường bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của các doanh nghiệp tư nhân, công nhận kinh tế tư nhân là một phần quan trọng của nền kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa tại Đại hội Đảng Cộng sản Trung Quốc lần thứ XV năm 1997, cam kết bảo vệ quyền lợi và lợi ích hợp pháp của kinh tế cá thể và kinh tế tư doanh, kinh tế tư nhân của Trung Quốc đã có bước phát triển bùng nổ, với sự ra đời của nhiều tập đoàn lớn không chỉ thống trị thị trường nội địa mà còn vươn ra thị trường quốc tế, đóng vai trò quan trọng trong các lĩnh vực công nghệ, viễn thông và thương mại điện tử. Hàng loạt doanh nghiệp tư nhân chiếm phần lớn trong các ngành công nghiệp như sản xuất, dịch vụ, đặc biệt là công nghệ cao đã đóng góp hơn 60% GDP, tạo ra 80% việc làm ở thành thị và hơn 70% phát minh, sáng chế trong nền kinh tế Trung Quốc.

Ở Việt Nam, với việc nền kinh tế nhiều thành phần được thừa nhận chính thức trong văn kiện Đại hội VI của Đảng; khẳng định khuyến khích và tạo điều kiện cho kinh tế tư nhân phát triển ở Đại hội VII và tiếp tục nhấn mạnh ở Đại hội VIII; có bước phát triển tại Đại hội IX khi Đảng ta khẳng định kinh tế tư bản tư nhân là thành phần kinh tế có vị trí quan trọng lâu dài trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN, lần đầu tiên ban hành Nghị quyết chuyên đề "Về tiếp tục đổi mới cơ chế, chính sách, khuyến khích, tạo điều kiện phát triển kinh tế tư nhân"; nhấn mạnh vai trò quan trọng, là một trong những động lực của nền kinh tế và quy định cụ thể vấn đề đảng viên làm kinh tế tư nhân ở Đại hội X; khẳng định mạnh mẽ, dứt khoát về vai trò của kinh tế tư nhân như là một động lực quan trọng của nền kinh tế tại Đại hội XII, XIII, kinh tế tư nhân đã có những bước phát triển khởi sắc. Từ chỗ chỉ tồn tại "thoi thóp", "cầm chừng" trong cơ chế tập trung quan liêu bao cấp, bị phân biệt đối xử không chỉ trong ý thức xã hội mà trong cả cơ chế, chính sách nhà nước, kinh tế tư nhân đã vươn lên mạnh mẽ trong thời kỳ đổi mới, đóng góp ngày càng nhiều cho ngân sách nhà nước, tạo việc làm cho xã hội, phát huy những tiềm năng, lợi thế sẵn có ở mỗi địa phương cũng như trong cả nước, góp phần quan trọng phát triển kinh tế - xã hội, củng cố quốc phòng, an ninh, khẳng định vai trò, động lực quan trọng trong hội nhập quốc tế.

Có thể thấy, với tầm nhìn, chính sách đúng đắn, trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, phát triển kinh tế tư nhân là sự lựa chọn sống còn để thúc đẩy sản xuất vật chất, tạo ra sự biến đổi xã hội, "sức bật" về trình độ công nghệ, đào tạo nghề, gia tăng khả năng hấp thu vốn, thúc đẩy tăng năng suất lao động, xây dựng cơ sở vật chất kỹ thuật cho chủ nghĩa xã hội. Để phát triển kinh tế tư nhân, vấn đề quan trọng, cốt lõi nhất là tiếp tục hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, với những thay đổi có tính bước ngoặt về tư duy, nhận thức, hành động, tạo thành đặc trưng cơ bản của kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa có sự quản lý của Nhà nước dưới sự lãnh đạo của Đảng so với kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa có sự quản lý của Nhà nước trước đây.

3 Ngày 4.5.2025, Bộ Chính trị ban hành Nghị quyết số 68-NQ/TW về phát triển kinh tế tư nhân, với các mục tiêu, quan điểm, nhiệm vụ, giải pháp đột phá, chưa từng có tiền lệ; định hình quan điểm mới của Đảng về phát triển kinh tế tư nhân trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa có sự quản lý của Nhà nước dưới sự lãnh đạo của Đảng; thúc đẩy phát triển mạnh mẽ kinh tế tư nhân - động lực mới phát triển kinh tế trong thời gian tới. Để thực hiện thắng lợi Nghị quyết số 68, cần tập trung thực hiện một số công tác cấp bách, sau đây:

Thứ nhất, *triển khai quyết liệt, hiệu quả các công tác sớm đưa Nghị quyết của Đảng vào thực tiễn cuộc sống.* Ngay trong Kỳ họp thứ 9, Quốc hội khóa XV, Quốc hội sẽ thảo luận và ban hành Nghị quyết về phát triển kinh tế tư nhân với các cơ chế, chính sách ưu đãi cụ thể, khả thi, hiệu quả. Lập Ban Chỉ đạo quốc gia triển khai Nghị quyết 68 do Thủ trướng Chính phủ làm Trưởng ban, định kỳ hằng tháng rà soát, đôn đốc việc thực hiện Nghị quyết của các bộ, ngành, địa phương, tuyệt đối không để xảy ra tình trạng lúng túng, thực hiện theo cách riêng gây mất hiệu lực chính sách Trung ương. Thường xuyên công khai kết quả thực hiện, lấy đây là một trong những tiêu chí đánh giá năng lực, việc

thực hiện chức trách nhiệm vụ, nhất là đối với người đứng đầu. Thúc đẩy, tạo sự đổi mới mạnh mẽ tư duy hành chính từ kiểm soát sang đồng hành, coi doanh nghiệp là đối tượng "phục vụ" thay vì đối tượng "quản lý", đảm bảo nguyên tắc "nói đi đôi với làm" thống nhất trong toàn hệ thống chính trị. Chính phủ sớm ban hành Chỉ thị yêu cầu các bộ, ngành, địa phương chuyển toàn bộ quy trình hành chính sang hậu kiểm, trừ một số lĩnh vực đặc thù (an ninh, quốc phòng…); có hướng dẫn cụ thể về trách nhiệm công vụ của người đứng đầu cấp ủy, chính quyền các cấp trong hỗ trợ doanh nghiệp, gắn với công tác thi đua, khen thưởng; chuẩn hóa toàn bộ quy trình cấp phép đầu tư theo mô hình điện tử, rút ngắn thời gian công bố kết quả.

Thứ hai, *khẩn trương thể chế hóa các quan điểm của Đảng thành pháp luật và bảo đảm thực hiện nghiêm minh trong toàn hệ thống chính trị, doanh nghiệp, người dân.* Nghiên cứu xây dựng Luật phát triển kinh tế tư nhân và sửa đổi, bổ sung các quy định pháp luật có liên quan, bảo đảm thể chế hóa đầy đủ các chủ trương nêu tại Nghị quyết số 68. Trong đó, thiết lập hệ thống cạnh tranh công bằng, xác định rõ danh sách các hành vi tác động tiêu cực đến tiếp cận thị trường và phân biệt đối xử trong cạnh tranh thị trường đối với kinh tế tư nhân. Tạo ra cơ chế thúc đẩy đầu tư và hỗ trợ tài chính, yêu cầu các tổ chức tài chính thiết lập hệ thống đánh giá tín dụng phù hợp với kinh tế tư nhân và hỗ trợ tài chính. Khuyến khích phát triển khoa học công nghệ, doanh nghiệp tư nhân đi đầu trong các dự án lớn, trọng điểm quốc gia và thiết lập các cơ sở hạ tầng nghiên cứu đổi mới sáng tạo quốc gia. Thiết lập hệ thống bảo vệ quyền và lợi ích của các chủ thể tham gia thị trường, phân biệt rõ ràng giữa tranh chấp kinh tế và tội phạm hình sự, nghiêm cấm các hành vi lạm dụng pháp luật trong quản lý thị trường. Đưa ra các biện pháp nhằm hỗ trợ dịch vụ thủ tục và chính sách cho kinh tế tư nhân, chuẩn hóa các thủ tục hành chính và chính sách. Sửa đổi Bộ luật Hình sự, tách bạch rõ hành vi gian lận - trục lợi với sai sót hành chính thông thường.

Thứ ba, *đặc biệt quan tâm hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ, siêu nhỏ, thúc đẩy phát triển xã hội có tư tưởng khởi nghiệp, khát vọng làm chủ, đặc biệt trong lĩnh vực đổi mới sáng tạo.* Triển khai ngay gói tín dụng ưu đãi riêng cho doanh nghiệp vừa và nhỏ, thông qua quỹ bảo lãnh tín dụng nhà nước. Dành quỹ đất ưu tiên 5-10% tại các khu công nghiệp công nghệ cao cho startup thuê với giá ưu đãi. Mở rộng mô hình sandbox pháp lý toàn quốc, cho phép thử nghiệm thực tế với fintech, AI, nông nghiệp số trong khung thời gian bảo vệ pháp lý rõ ràng. Xây dựng trung tâm tư vấn pháp lý miễn phí hoặc trợ giá cho doanh nghiệp vừa và nhỏ tại các địa phương.

Thứ tư, *xây dựng đội ngũ doanh nhân thật sự trở thành "chiến sĩ" trên mặt trận kinh tế, tham gia thực chất trong hoạch định chính sách.* Bảo vệ, hỗ trợ, khuyến khích, tôn vinh đội ngũ doanh nhân có lòng yêu nước, tinh thần dân tộc, ý thức tuân thủ pháp luật, có khát vọng vươn lên làm giàu cho mình và góp phần làm giàu cho đất nước, có kiến thức và năng lực quản trị kinh doanh trong nền kinh tế thị trường, có trách nhiệm với người lao động và cộng đồng xã hội. Tạo điều kiện thuận lợi để doanh nhân tham gia phản biện chính sách, đóng góp vào quá trình hoạch định và thực thi chiến lược phát triển. Các bộ ngành khi xây dựng luật, nghị định cần lắng nghe thấu đáo ý kiến của người dân, doanh nghiệp, nhất là các doanh nhân thực chiến. Hỗ trợ ngân sách và chuyên môn để xây dựng các hiệp hội ngành nghề mạnh, độc lập, có năng lực phản biện chính sách. Khuyến khích thành lập Hội đồng doanh nhân tư nhân cấp quốc gia, tư vấn trực tiếp cho Chính phủ trong chiến lược kinh tế - công nghiệp dài hạn.

Chúng ta có truyền thống quật cường, lòng yêu nước nồng nàn, cơ sở lý luận, thực tiễn, cơ sở chính trị - pháp lý chặt chẽ, toàn diện; với khát vọng, ý chí, sự thống nhất đồng lòng, quyết tâm cao của cả hệ thống chính trị, doanh nghiệp, doanh nhân và toàn dân trong thực hiện mục tiêu "ổn định, phát triển chất lượng cao, nâng cao đời sống mọi mặt của người dân", nhất định chúng ta sẽ thực hiện thắng lợi Nghị quyết, sớm đưa kinh tế tư nhân phát triển xứng tầm, thật sự trở thành động lực quan trọng nhất, trụ cột bảo đảm sự phát triển vững mạnh của nền kinh tế quốc gia, hiện thực khát vọng xây dựng nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh. **T.L**

[1] Hồ Chí Minh, toàn tập, Nxb CTQG, H.2011, t.9, tr.446.

[2] Văn kiện Đại hội Đảng thời kỳ đổi mới, phần II, Nxb CTQG, H.2019, tr.502.

[3] Mác và Ph. Ăngghen, toàn tập, Nxb CTQG, H.2002, t.19, tr.166.

[4] Mác và Ph. Ăngghen, toàn tập, sđd, t.23, tr.269.

[5] V.I. Lê-nin, toàn tập, Nxb CTQG, H.2005, t. 39, tr. 25

[6] Mác và Ph. Ăngghen, toàn tập, sđd, t.19, tr.36

THẢO LUẬN VỀ DỰ THẢO LUẬT SỬA ĐỔI, BỔ SUNG MỘT SỐ ĐIỀU CỦA LUẬT QUẢNG CÁO:

Bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của người tiêu dùng

● **THU SÂM**

Sự phát triển bùng nổ của mạng xã hội kéo theo làn sóng người nổi tiếng, người có ảnh hưởng tham gia quảng cáo nhiều loại sản phẩm. Nhưng khi niềm tin người tiêu dùng bị đánh đổi bởi những lời giới thiệu mơ hồ, sai sự thật, câu hỏi đặt ra là, người nổi tiếng có thể mãi là "tấm bảng quảng cáo sống" mà không phải chịu trách nhiệm?

Toàn cảnh phiên họp **Ảnh: TRẦN HUẤN**

Phiên thảo luận tại hội trường sáng 10.5 về dự thảo Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Quảng cáo, nhiều đại biểu đề nghị cần siết chặt trách nhiệm pháp lý, chuẩn mực đạo đức của những người chuyển tải quảng cáo, đặc biệt là người nổi tiếng.

Vấn đề gây nhiều tranh luận và thu hút sự quan tâm lớn tại phiên thảo luận chính là quy định liên quan đến người chuyển tải sản phẩm quảng cáo, đặc biệt là người có ảnh hưởng (KOL) và người nổi tiếng. Đại biểu Trịnh Xuân An (Đồng Nai) nhìn nhận: "Quảng cáo là một ngành kinh tế quan trọng nhưng không thể để tình trạng ai cũng có thể trở thành người quảng cáo bất chấp trình độ, hiểu biết và đạo đức nghề nghiệp". Ông nhấn mạnh, khái niệm "người ảnh hưởng" hiện nay không chỉ bao gồm người có chuyên môn mà còn có cả những cá nhân nổi tiếng nhờ vào sự chú ý từ cộng đồng thông qua các cuộc thi sắc đẹp, hoạt động nghệ thuật hay thậm chí là tạo scandal trên mạng xã hội. Khi các đối tượng này tham gia quảng cáo sản phẩm mà bản thân không có chuyên môn hay hiểu biết, rủi ro lừa dối người tiêu dùng là rất cao.

Từ các vụ việc ồn ào gần đây như quảng cáo sữa giả, mỹ phẩm không rõ nguồn gốc được lan truyền bởi các nhân vật nổi tiếng trên mạng xã hội hay vụ "lòng se điếu" gây xôn xao dư luận, đại biểu Trần Thị Thu Hằng (Đắk Nông) kêu gọi cần bịt các lỗ hổng pháp lý. Bởi quảng cáo đang phát triển mạnh trên nền tảng số, nhưng cũng là nơi tiềm ẩn nhiều nguy cơ vi phạm. Cần chế tài mạnh tay hơn, đặc biệt khi các hành vi quảng cáo sai sự thật có thể gây hậu quả nghiêm trọng cho sức khỏe và tính mạng người dân. Không chỉ dừng lại ở việc siết chặt người nổi tiếng tham gia quảng cáo, nhiều đại biểu còn đề xuất xây dựng cơ chế trách nhiệm cụ thể, bao gồm cả trách nhiệm liên đới khi người nổi tiếng quảng cáo sai sự thật. Một số ý kiến cho rằng cần bổ sung quy định về bồi thường thiệt hại, cấm hành nghề trong một thời gian nhất định nếu vi phạm nghiêm trọng, đồng thời tăng mức xử phạt hành chính để đảm bảo tính răn đe.

Đáng chú ý, nhiều ý kiến đồng thuận cho rằng người nổi tiếng đang công tác trong các cơ quan, tổ chức khi tham gia quảng cáo cần chịu sự giám sát nghiêm ngặt hơn, bởi họ không chỉ là người chuyển tải sản phẩm quảng cáo, truyền tải thông tin mà còn mang tính đại diện cho tổ chức. "Đề nghị các cơ quan chủ quản cần có các quy định quản lý chặt chẽ với người nổi tiếng, người có ảnh hưởng cũng như cần có quy định về đạo đức, trách nhiệm xã hội đối với người nổi tiếng khi tham gia hoạt động quảng cáo", đại biểu Huỳnh Thị Phúc (Bà Rịa - Vũng Tàu) phát biểu.

Kết luận phiên thảo luận, Phó Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Thị Thanh ghi nhận 13 đại biểu trực tiếp phát biểu, nhiều ý kiến đóng góp cụ thể, sâu sắc, đặc biệt là nhóm vấn đề về quảng cáo trực tuyến, xuyên biên giới và trách nhiệm người nổi tiếng khi tham gia quảng cáo. "Đa số ý kiến đồng thuận cao với dự thảo luật. Việc ban hành luật sẽ góp phần quan trọng trong việc xây dựng thị trường quảng cáo phù hợp với xu thế chung, phát triển minh bạch, lành mạnh, hiệu quả, tạo lập môi trường cạnh tranh bình đẳng, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của người tiêu dùng, đồng thời phát huy vai trò của quảng cáo để quảng bá hình ảnh đất nước, con người Việt Nam, giữ gìn, lan tỏa các giá trị văn hóa của dân tộc", Phó Chủ tịch Quốc hội nhấn mạnh.

Chủ nhiệm Ủy ban VHXH của Quốc hội Nguyễn Đắc Vinh cho biết, ý kiến của các đại biểu sẽ được nghiêm túc tiếp thu để hoàn thiện dự án Luật, tạo hành lang pháp lý cho lĩnh vực quảng cáo phát triển. Dự thảo luật cũng nhận được sự đồng thuận trong việc giao Chính phủ quy định cụ thể về danh mục sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ đặc biệt và yêu cầu đối với nội dung quảng cáo sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ đặc biệt cũng như quy định cụ thể về hành vi, hình thức và mức xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động quảng cáo; trách nhiệm quản lý giữa các bộ, ngành liên quan. Đồng thời, các ý kiến cũng đề nghị Chính phủ nghiên cứu bổ sung chế tài đủ mạnh trong nghị định xử phạt hành chính, và trong dài hạn có thể tính đến việc điều chỉnh một số quy định trong Bộ luật Hình sự đối với hành vi quảng cáo sai sự thật, gây hậu quả nghiêm trọng.

Từ thực tiễn quản lý còn nhiều bất cập đến đòi hỏi bức thiết từ đời sống xã hội, rõ ràng việc sửa đổi Luật Quảng cáo không chỉ mang tính kỹ thuật lập pháp mà còn là bước tiến quan trọng trong việc xây dựng một hệ sinh thái truyền thông công bằng, trung thực và có trách nhiệm. Quảng cáo với vai trò là "cầu nối" giữa sản phẩm và người tiêu dùng cần được đặt trên nền tảng đạo đức, sự hiểu biết và minh bạch. Người nổi tiếng, người có ảnh hưởng với tầm tác động lớn không thể chỉ là "gương mặt đại diện" đơn thuần, mà phải trở thành một phần của trách nhiệm chung trong bảo vệ niềm tin công chúng và giá trị xã hội. ■

TP VINH YÊU CẦU DI DỜI TƯỢNG NHÀ CHÍ SĨ PHAN BỘI CHÂU:

Chủ đầu tư "chây ỳ", "né tránh" đến bao giờ?

● **Bài, ảnh: MAI THỤC LINH**

Cho đến nay, việc di dời tượng đài nhà chí sĩ Phan Bội Châu ra khỏi khu đô thị Cửa Tiền, phường Vinh Tân (TP Vinh, Nghệ An) theo chỉ đạo của chính quyền địa phương, cơ quan chức năng đã bị chủ đầu tư "thất hứa", chây ỳ đến hai lần. Đây có phải là sự thách đố đối với chính quyền hay sự lơ là, thiếu kiên quyết của phòng ban chức năng thuộc thành phố Vinh?

Tượng nhà chí sĩ Phan Bội Châu trước khi che chắn

Xung quanh tượng nhà chí sĩ Phan Bội Châu đã được che kín bằng những tấm pa nô, vẫn chưa được di dời

Lần một, Sở VHTT (nay là Sở VHTTDL) có văn bản gửi UBND tỉnh Nghệ An, trong đó đề nghị chủ đầu tư là Chi nhánh Công ty cổ phần Danatol tại Nghệ An chịu trách nhiệm khắc phục di dời tượng trước ngày 28.2.2025 vì "chưa đảm bảo các thủ tục, đã vi phạm các quy định pháp luật về xây dựng và hoạt động mỹ thuật". Lần hai, UBND thành phố Vinh có văn bản yêu cầu "Chi nhánh Công ty cổ phần Danatol tại Nghệ An di dời tượng cụ Phan Bội Châu ra khỏi khu đô thị Cửa Tiền, phường Vinh Tân, hoàn thành trước ngày 2.4.2025". Đáng nói là, đến thời điểm này, dù đã quá thời hạn khá dài, nhưng các bên liên quan vẫn chưa hề có động tĩnh gì, nói cách khác cứ "án binh bất động" rồi để lâu sẽ bị… lãng quên!

Cuối tuần qua, chúng tôi một lần nữa trở lại vòng xuyến khu đô thị Cửa Tiền, phường Vinh Tân (TP Vinh), nơi đặt tượng nhà chí sĩ Phan Bội Châu. Ghi nhận tại hiện trường, đến thời điểm này (9.5), chủ đầu tư và phòng, ban chức năng của thành phố Vinh vẫn chưa có động thái trong việc thực hiện di dời tượng nhà chí sĩ Phan Bội Châu ra khỏi vòng xuyến ở khu đô thị Cửa Tiền theo ý kiến chỉ đạo của UBND thành phố Vinh. Thay vào đó, xung quanh công trình tượng, người ta đã cho lắp dựng những tấm pano, áp phích bao quanh bốn góc, bịt kín bệ tượng và tượng. Nhìn từ xa, nhiều người cứ nghĩ rằng, tượng đã được di dời.

Về vấn đề này, ông Nguyễn Đình Thanh, Chủ tịch UBND phường Vinh Tân (TP Vinh, Nghệ An) cho biết: "Hiện nay Công ty cổ phần Danatol chi nhánh tại Nghệ An, chủ đầu tư dựng tượng đã tạm thời che lại tượng và họ đã có văn bản trình cấp trên để xin giữ nguyên hiện trạng". Trao đổi với chúng tôi, ông Nguyễn Minh Tuấn, Đội Quản lý trật tự đô thị thành phố Vinh, đơn vị chịu trách nhiệm chủ trì, phối hợp kiểm tra, giám sát vụ việc này, cho biết: "Mới đây chúng tôi đã làm việc với chủ đầu tư và yêu di dời tượng ra khỏi khu đô thị, nhưng đơn vị này xin che lại tượng và đang có văn bản gửi UBND thành phố, lên tỉnh để đề nghị được giữ nguyên tượng tại vị trí vòng xuyến như hiện tại". Vậy vì sao Đội Quản lý trật tự đô thị thành phố Vinh không thực hiện theo văn bản chỉ đạo của UBND thành phố Vinh, ông Tuấn giải thích rằng: "Hiện chúng tôi đã làm văn bản xin ý kiến thành phố chỉ đạo lại. Nếu trong công văn của thành phố giao cho đội tháo dỡ, di dời thì đội sẽ làm đúng chức năng, nhiệm vụ. Còn hiện tại UBND thành phố Vinh chỉ giao đội giám sát, kiểm tra việc thực hiện…". Khi chúng tôi đề nghị được tiếp cận nội dung văn bản gửi UBND thành phố của Đội Quản lý trật tự đô thị thành phố thì ông Tuấn có gọi điện cho một cán bộ văn phòng được giao soạn văn bản gửi lên UBND thành phố Vinh. Sau một lúc trao đổi, ông Tuấn cho biết cán bộ văn phòng của Đội "quên" chưa làm văn bản?

Xung quanh xử lý việc dựng tượng đài nhà chí sĩ Phan Bội Châu ở TP Vinh khi chưa hoàn thành các thủ tục cũng như vi phạm quy hoạch, Nghị định của Chính phủ về hoạt động mỹ thuật, UBND tỉnh Nghệ An có văn bản số 2002/UBND-VX về việc giải quyết công trình văn hóa xây dựng trái quy định, giao UBND thành phố Vinh chủ trì, phối hợp với các đơn vị liên quan xử lý theo thẩm quyền, báo cáo kết quả thực hiện về UBND tỉnh. Ngay sau đó, UBND thành phố Vinh có văn bản số 1785/UBND-HKHTT về việc xử lý công trình văn hóa xây dựng trái quy định, với "yêu cầu Chi nhánh Công ty cổ phần Danatol tại Nghệ An di dời tượng cụ Phan Bội Châu ra khỏi khu đô thị Cửa Tiền, phường Vinh Tân, hoàn thành trước ngày 2.4.2025. Giao Đội Quản lý trật tự đô thị thành phố chủ trì, phối hợp UBND phường Vinh Tân kiểm tra, giám sát việc thực hiện". Trước đó, Sở VHTTDL, Sở Xây dựng, UBND thành phố Vinh đã kiểm tra và kết luận rõ vụ việc gửi UBND tỉnh. Cũng liên quan đến việc dựng tượng này, Sở Xây dựng tỉnh Nghệ An đã có liên tục 5 văn bản trong đó nêu rõ: Chưa thống nhất với đề xuất của chủ đầu tư.

Tuy nhiên, những ý kiến chỉ đạo, đề xuất ở trên đến nay vẫn nằm nguyên trên giấy, và chưa thấy tổ chức, cá nhân liên quan chịu trách nhiệm. Dư luận cho rằng, phải chăng đây là kiểu "đánh trống bỏ dùi" mặc cho báo chí phản ánh. ■

Hà Nội mạnh tay với các vi phạm an toàn thực phẩm

Triển khai Tháng hành động vì an toàn thực phẩm (ATTP) năm 2025, TP Hà Nội đã tập trung kiểm tra đột xuất, tăng cường xử lý các vi phạm, giảm thiểu ngộ độc thực phẩm, đặc biệt là khi mùa hè đang đến gần. Mới đây nhất, ngày 8.5, Đoàn kiểm tra liên ngành ATTP quận Cầu Giấy, Hà Nội đã kiểm tra đột xuất cơ sở lòng xe điếu "Lòng chát quán" tại số 18 Trần Thái Tông, phường Dịch Vọng Hậu. Trước đó một clip lan truyền trên mạng xã hội về việc cơ sở này "quảng cáo" có bộ lòng xe điếu dài 40m nặng 5,8 kg từ một con lợn hơn 100 kg đã gặp phải phản ứng dữ dội vì thực tế không thể có được như vậy.

Tại buổi kiểm tra thực tế, chủ cơ sở là ông Ngô Quyền Thế cho biết, cơ sở chuyên kinh doanh chế biến các món về lòng chứ không chỉ riêng món lòng xe điếu. Về bộ lòng dài 40m lan truyền trên mạng xã hội, ông Thế cho biết, thực ra bộ lòng chỉ dài khoảng 25-27m, đây là hình ảnh đăng tải trên mạng xã hội Facebook và TikTok vào năm 2024. Ông Thế cũng xin lỗi người tiêu dùng về thông tin và hình ảnh đã đăng tải vì thông tin không chính xác.

Đoàn kiểm tra liên ngành kiểm tra đột xuất cơ sở lòng xe điếu "Lòng chát quán"

Theo báo cáo của Sở Y tế Hà Nội, toàn thành phố hiện có hơn 70.000 cơ sở sản xuất, chế biến, kinh doanh thực phẩm, dịch vụ ăn uống, thức ăn đường phố. Trong đó có hơn 10.000 cơ sở sản xuất thực phẩm, gần 25.500 cơ sở kinh doanh thực phẩm, hơn 35.000 cơ sở dịch vụ ăn uống và hơn 5.800 cơ sở kinh doanh thức ăn đường phố. Trong Tháng hành động vì ATTP năm 2024, Hà Nội đã thành lập 704 đoàn kiểm tra. Qua kiểm tra 12.358 cơ sở, cơ quan chức năng đã xử phạt gần 2.000 cơ sở vi phạm với số tiền gần 9 tỉ đồng, đồng thời đình chỉ hoạt động 7 cơ sở, buộc tiêu hủy sản phẩm của 223 cơ sở.

Chi cục trưởng Chi cục An toàn vệ sinh thực phẩm Hà Nội Đặng Thanh Phong nhấn mạnh, để tiếp tục triển khai Tháng hành động vì ATTP đạt hiệu quả, trong công tác kiểm tra cần xử lý nghiêm, công khai các vi phạm để người dân biết. Sau xử lý vi phạm, Ban Chỉ đạo ATTP địa phương phải dành thời gian giám sát, hậu kiểm việc khắc phục sai phạm của các cơ sở.

VIỆT THANH

BÁO CÁO NGHIÊN CỨU KHẢ THI CHƯƠNG TRÌNH MỤC TIÊU QUỐC GIA VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA:

Tập trung trọng tâm, chất lượng, hiệu quả

● **HÀ PHƯƠNG; ảnh: TRẦN HUẤN**

Phát biểu tại cuộc họp với các Bộ, ngành và cơ quan liên quan về nội dung xây dựng Báo cáo nghiên cứu khả thi Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa giai đoạn 2025-2035, vào cuối tuần qua, Thứ trưởng Bộ VHTTDL Trịnh Thị Thủy nhấn mạnh, với khối lượng công việc nhiều, thời gian gấp gáp, đề nghị các Bộ, ngành phát huy trách nhiệm, phối hợp chặt chẽ với Bộ VHTTDL để hoàn thiện hồ sơ báo cáo, đảm bảo các nội dung trọng tâm, trọng điểm, tiến độ và hiệu quả.

Toàn cảnh cuộc họp

> *Các Bộ, ngành rà soát, cho ý kiến về việc hệ thống văn bản quy phạm pháp luật hiện hành đã đảm bảo để triển khai các nhiệm vụ, nội dung cụ thể của chương trình chưa; có cần đề xuất các cơ chế, chính sách đặc thù mới để triển khai thực hiện hay không?...*
>
> *Đồng thời đề nghị các Bộ, ngành theo chức năng, nhiệm vụ được giao phát huy tinh thần trách nhiệm, phối hợp chặt chẽ với Bộ VHTTDL để hoàn thiện hồ sơ báo cáo, đảm bảo các nội dung trọng tâm, trọng điểm, tiến độ, chất lượng và hiệu quả.*
>
> **(Thứ trưởng TRỊNH THỊ THỦY)**

Ngày 29.4.2025, Thủ tướng Chính phủ ban hành Nghị quyết 114/NQ-CP về Kế hoạch triển khai Nghị quyết 162/2024/QH15 ngày 27.11.2024 của Quốc hội phê duyệt chủ trương đầu tư Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa giai đoạn 2025-2035 (Chương trình).

Chủ động, khẩn trương, trách nhiệm

Thứ trưởng Trịnh Thị Thủy nhấn mạnh, Kế hoạch được ban hành nhằm triển khai nghiêm túc, có chất lượng và hiệu quả Nghị quyết số 162/2024/QH15, nâng cao công tác quản lý, điều hành và thực hiện Chương trình. Xác định cụ thể nội dung công việc, thời hạn, tiến độ hoàn thành, trách nhiệm của các cơ quan, tổ chức liên quan trong việc tổ chức triển khai Nghị quyết số 162/2024/QH15 đảm bảo đồng bộ, kịp thời, thống nhất.

"Là cơ quan chủ trì, Bộ VHTTDL đã chủ động, khẩn trương triển khai các nhiệm vụ. Bộ trưởng Nguyễn Văn Hùng đã chủ trì Hội thảo góp ý Dự thảo Báo cáo nghiên cứu khả thi Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa giai đoạn 2025-2035, trực tiếp tại Hà Nội và kết nối trực tuyến tại 63 điểm cầu các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương…", Thứ trưởng Trịnh Thị Thủy cho biết.

Tại cuộc họp lần này với các Bộ, ngành, Bộ VHTTDL đề nghị các đại biểu cùng tham gia góp ý kiến, trao đổi để xác định rõ trách nhiệm, nội dung theo nhiệm vụ phân công tại Nghị quyết 162 và Nghị quyết 114, tiếp tục hoàn thiện hồ sơ trình Chính phủ trước 20.5. Lãnh đạo Bộ VHTTDL lưu ý, với những nội dung cấp thiết đặt ra, Bộ VHTTDL mong muốn lắng nghe các ý kiến góp ý, đề xuất để tổng hợp, tiếp tục hoàn thiện hồ sơ báo cáo, đảm bảo hiệu quả và tiến độ.

Theo Phó Vụ trưởng Vụ Kế hoạch, Tài chính (Bộ VHTTDL) Nguyễn Thị Hồng Liên, với tinh thần chủ động, tích cực, Bộ VHTTDL đã triển khai xây dựng các nội dung triển khai nhiệm vụ được giao. Bộ đã ban hành nhiều văn bản để xin ý kiến các địa phương và các Bộ, ngành liên quan. Ngày 24.2.2025, Bộ đã ban hành Kế hoạch thực hiện nhiệm vụ "Xây dựng Báo cáo nghiên cứu khả thi Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa giai đoạn 2025-2035.

Trọng tâm, trọng điểm

Thứ trưởng Trịnh Thị Thủy nhấn mạnh các nội dung trọng tâm đề nghị các Bộ, ngành cho ý kiến. Theo đó, đề nghị các Bộ, ngành phối hợp, rà soát các nhiệm vụ, dự án, hoạt động cụ thể. Đồng thời, góp ý tập trung vào các nội dung: Báo cáo nghiên cứu khả thi Chương trình; dự thảo Bộ tiêu chí quốc gia về phát triển văn hóa toàn diện các cấp; các tiêu chí, định mức phân bổ và vốn đối ứng của ngân sách địa phương thực hiện Chương trình. Đây là những nội dung cấp thiết nhằm đáp ứng các yêu cầu thực tiễn hiện nay trong việc thực hiện các chủ trương chính sách của Đảng, Nhà nước.

Bên cạnh đó là các cơ chế, chính sách đặc thù triển khai thực hiện Chương trình. Thứ trưởng gợi mở, các Bộ, ngành rà soát, cho ý kiến về việc hệ thống văn bản quy phạm pháp luật hiện hành đã đảm bảo để triển khai các nhiệm vụ, nội dung cụ thể của chương trình chưa. Có cần đề xuất các cơ chế, chính sách đặc thù mới để triển khai thực hiện hay không? Bộ VHTTDL sẽ căn cứ những đề xuất để tổng hợp trong báo cáo nghiên cứu khả thi, đề xuất với Hội đồng thẩm định quốc gia, với Chính phủ để xem xét, thực hiện.

Nhiều ý kiến, đề xuất đã được đại diện các Bộ, ngành nêu tại cuộc họp. Theo đó, nhấn mạnh các nội dung thành phần trong Chương trình như: Phát triển con người Việt Nam có nhân cách và lối sống tốt; Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, văn minh; Phát triển hạ tầng, cảnh quan, thiết chế văn hóa đồng bộ, hiệu quả; Nâng cao hiệu quả thông tin tuyên truyền và giáo dục văn hóa; Bảo tồn, phát huy các giá trị di sản văn hóa dân tộc; Thúc đẩy phát triển văn học, nghệ thuật; Phát triển các ngành công nghiệp văn hóa; Đẩy mạnh chuyển đổi số và ứng dụng các thành tựu khoa học và công nghệ trong lĩnh vực văn hóa; Phát triển nguồn nhân lực văn hóa; Hội nhập quốc tế, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại và lan tỏa các giá trị văn hóa Việt Nam ra thế giới; Tăng cường công tác giám sát, đánh giá thực hiện chương trình, nâng cao năng lực thực hiện chương trình, truyền thông, tuyên truyền về chương trình.

Thứ trưởng Trịnh Thị Thủy cho biết, những ý kiến góp ý sẽ được Bộ VHTTDL tổng hợp, tiếp thu để khẩn trương hoàn thiện hồ sơ. Dự thảo hồ sơ sẽ được gửi một lần nữa tới các Bộ, ngành để rà soát, góp ý lần cuối trước khi hoàn thiện trình Chính phủ. "Đề nghị các Bộ, ngành theo chức năng, nhiệm vụ được giao phát huy tinh thần trách nhiệm, phối hợp chặt chẽ với Bộ VHTTDL để hoàn thiện hồ sơ báo cáo, đảm bảo các nội dung trọng tâm, trọng điểm, tiến độ, chất lượng và hiệu quả", Thứ trưởng Trịnh Thị Thủy nhấn mạnh. Lãnh đạo Bộ VHTTDL cũng chia sẻ, tới đây sẽ còn nhiều nội dung, văn bản phải tiếp tục xây dựng. Nghị quyết 114 đã phân công trách nhiệm cho các Bộ, ngành. Với tư cách cơ quan đầu mối, Bộ VHTTDL đề nghị các Bộ, ngành khẩn trương nghiên cứu, bám sát Nghị quyết 114, xây dựng kế hoạch, phân công đầu mối triển khai thực hiện nhằm đảm bảo tính thống nhất, chất lượng, hiệu quả các nhiệm vụ được giao. ■

Đừng đem...

(Tiếp theo trang 1)

Ngay sau khi thông báo, nhiều du khách đã háo hức để được ngắm hỏa pháo, nhưng rồi lại nhận sự thất vọng từ bị giờ "cao su" cho đến hụt hẫng vì thời gian diễn ra quá ngắn. Nguy hiểm hơn, trong lần bắn thứ hai diễn ra tối 3.5, người xem đã phải hú hồn vì từng đốm lửa lớn chưa cháy hết rơi xuống khu vực đông người. Nhiều người đã bồng bế con nhỏ "chạy trốn"...

Dù Trung tâm đã lên tiếng giải thích và xin lỗi đến người dân và du khách, nhưng qua rà soát, kiểm tra của các cơ quan chức năng thì sự cố này không chỉ thuần túy là lỗi kỹ thuật. Công ty TNHH Việt Giang, đơn vị phối hợp triển khai hoạt động bắn hỏa pháo thần công cho rằng, vật tư phục chương trình là loại ống hỏa thuật Z21, không phải pháo hoa nổ. Nhưng 58 ống hỏa thuật được sử dụng để bắn trong tối 3.5 lại là từ nguồn "tồn kho" của Festival Huế 2023 và đã hết hạn sử dụng. Đây là sự cố ý rõ ràng, dù biết hàng hóa đó đã quá đát (date) nhưng vẫn đưa ra sử dụng trong một sự kiện cộng đồng có rất đông người dân và du khách theo dõi trực tiếp. Công ty này còn lý giải một cách "hài hước" rằng, do đơn vị chưa kịp thực hiện kế hoạch đặt hàng vật tư hỏa thuật Z21 chuyên dùng để tạo hiệu ứng thần công, nên nhân viên tự ý sử dụng ống hỏa thuật còn dư của Festival Huế 2023!

Hiện nay, hoạt động bắn hỏa pháo thần công đã tạm hoãn để xây dựng lại kịch bản, các phương án đảm bảo an toàn và xử lý những nội dung liên quan, nhưng nỗi lo ngại của cộng đồng thì không thừa. Một hoạt động lớn của địa phương bỗng chốc trở thành nguy hiểm với người dân và du khách, khi công tác kiểm soát vật tư, phương án kỹ thuật, cho đến nhân lực, quy trình vận hành được thực hiện theo kiểu... "vừa làm vừa rút kinh nghiệm". Nhiều du khách bày tỏ thất vọng và bức xúc trên mạng xã hội sau sự cố này, đồng thời cho rằng, đơn vị tổ chức không nên lấy sự an toàn của người xem ra để thử nghiệm. Vì sao không có sự chuẩn bị chu đáo nhất để rồi phải hai lần đi xin lỗi khán giả?

Thời gian qua, thành phố Huế đã và đang xây dựng điểm đến an toàn, văn minh, thân thiện, nên xin hãy cẩn trọng với các hoạt động cộng đồng, đừng để xảy ra sự cố từ chủ quan không đáng có, để không phải gửi lời xin lỗi và xin rút kinh nghiệm. ■

DU LỊCH Y TẾ:

Hướng đi chiến lược cho tương lai

● Bài, ảnh: HƯƠNG GIANG - ĐỨC NGUYÊN

UBND TP Đà Nẵng vừa ban hành Kế hoạch phát triển du lịch y tế trên địa bàn giai đoạn 2025-2030, tầm nhìn đến năm 2050. Đây là bước đi quan trọng nhằm định vị Đà Nẵng trở thành điểm đến an toàn, hiện đại, có dịch vụ y tế chất lượng cao, phục vụ chuyên nghiệp, tận tình cho du khách trong và ngoài nước.

Đà Nẵng có môi trường sinh hoạt trong lành, dịch vụ du lịch và y tế tích cực, thuận lợi phát triển du lịch y tế phục vụ du khách

Hệ thống y tế hiện đại là nền tảng

Theo bà Trần Thanh Thủy, Giám đốc Sở Y tế Đà Nẵng, kế hoạch phát triển du lịch y tế là sự kết hợp giữa hai ngành mũi nhọn của địa phương là y tế và du lịch. Mục tiêu không chỉ nâng cao chất lượng dịch vụ chăm sóc sức khỏe mà còn tạo ra giá trị gia tăng cho ngành Du lịch thành phố. "Du lịch y tế không chỉ là trào lưu, mà là một hướng đi bền vững, mang lại lợi ích kinh tế, xã hội và nâng tầm hình ảnh Đà Nẵng trên bản đồ du lịch quốc tế", bà Thủy nhấn mạnh.

Ý tưởng phát triển du lịch y tế đã được chính quyền địa phương và ngành Y tế Đà Nẵng đề cập từ hơn 10 năm trước. Thời điểm đó, Bệnh viện Ung bướu Đà Nẵng đã chủ động kết nối với các đối tác Nhật Bản để hợp tác trong lĩnh vực điều trị bệnh mạn tính, đặc biệt là ung thư. Các chuyên gia Nhật Bản từng đề xuất Đà Nẵng nên đầu tư thiết bị hiện đại để phục vụ nhu cầu thăm khám và điều dưỡng của người cao tuổi Nhật - nhóm khách có tiềm năng chi tiêu cao, cần không gian nghỉ dưỡng dài ngày và dịch vụ y tế chất lượng.

Qua thời gian, ngành Y tế Đà Nẵng đã từng bước nâng cao chất lượng khám chữa bệnh và từng bước tiếp cận với tiêu chuẩn quốc tế. Một số cơ sở y tế như Bệnh viện 199 (Bộ Công an), hệ thống y tế Thiện Nhân, Bệnh viện Y học cổ truyền, hay các trung tâm điều trị vô sinh, răng - hàm - mặt... đã tiếp nhận và phục vụ nhiều lượt khách quốc tế đến thăm khám và điều trị.

Theo thống kê sơ bộ, những dịch vụ như kiểm tra sức khỏe tổng quát, phục hồi chức năng, điều trị bằng y học cổ truyền, thẩm mỹ, điều trị hiếm muộn… đang được du khách quốc tế và Việt kiều quan tâm. Đặc biệt, các nhóm du khách đến từ Nhật Bản, Hàn Quốc và châu Âu đánh giá cao môi trường sống trong lành, dịch vụ chất lượng với chi phí hợp lý tại Đà Nẵng.

Để hiện thực hóa lộ trình phát triển du lịch y tế, TP Đà Nẵng xác định rõ những mốc thời gian cụ thể. Trong năm 2025, 100% khu, điểm du lịch trên địa bàn phải được kết nối với mạng lưới y tế, đồng thời triển khai nền tảng công nghệ số để tích hợp các thông tin y tế, hỗ trợ du khách. Đến cuối năm 2026 sẽ xây dựng ít nhất 5 gói dịch vụ y tế kết hợp du lịch và đảm bảo 80% điểm du lịch có nhân viên được đào tạo kỹ năng y tế cơ bản.

Từ năm 2027, thành phố đặt mục tiêu hoàn thiện hệ thống quản lý đặt lịch thăm khám sức khỏe, điều trị bệnh thông qua ứng dụng công nghệ số. Hệ thống này sẽ giúp du khách dễ dàng tiếp cận thông tin, đăng ký dịch vụ, đặt lịch khám trực tuyến. Tới năm 2030, Đà Nẵng sẽ có ít nhất 2 cơ sở y tế đạt tiêu chuẩn quốc tế về năng lực chuyên môn và chất lượng phục vụ.

> *"Chúng tôi tin rằng, với một lộ trình rõ ràng, sự chung sức của các ngành và nguồn lực xã hội, du lịch y tế Đà Nẵng sẽ sớm đạt được những thành quả tích cực, khẳng định thương hiệu trên bản đồ du lịch quốc tế."*
>
> **(Ông TRẦN CHÍ CƯỜNG, Phó Chủ tịch UBND TP Đà Nẵng)**

Kỳ vọng vào một hướng đi hiệu quả

Ông Trần Chí Cường, Phó Chủ tịch UBND TP Đà Nẵng nhận định, để phát triển du lịch y tế một cách hiệu quả, cần sự phối hợp chặt chẽ và đồng bộ giữa các cơ quan quản lý nhà nước, các bệnh viện, cơ sở khám chữa bệnh, công ty du lịch, đơn vị lưu trú cũng như các tổ chức liên quan. Theo ông Cường, Hội nghị công bố Kế hoạch phát triển du lịch y tế được tổ chức với sự tham gia của đại diện nhiều ngành, nhằm tạo sự đồng thuận và thống nhất trong triển khai. Qua Hội nghị, các đơn vị sẽ cùng chia sẻ kinh nghiệm, đề xuất giải pháp và ký kết các chương trình phối hợp để đảm bảo sự kết nối thông suốt giữa các dịch vụ y tế và du lịch.

Một trong những ưu tiên hàng đầu hiện nay là đào tạo nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu của du lịch y tế. Đội ngũ y, bác sĩ cần được trang bị thêm kỹ năng giao tiếp bằng ngoại ngữ, kiến thức du lịch để có thể tư vấn, hỗ trợ du khách tốt hơn. Ngược lại, các hướng dẫn viên du lịch, nhân viên khách sạn, cơ sở lưu trú cũng cần được bồi dưỡng kiến thức cơ bản về chăm sóc sức khỏe, sơ cấp cứu, hỗ trợ y tế khẩn cấp...

Bà Trần Thanh Thủy cho biết thêm, ngành Y tế sẽ sớm đánh giá lại năng lực toàn diện của hệ thống y tế trên địa bàn, từ tuyến phường, xã đến bệnh viện trung tâm. Những mô hình dịch vụ như nghỉ dưỡng kết hợp điều trị, chăm sóc người cao tuổi, điều dưỡng phục hồi sau điều trị bệnh… sẽ được khuyến khích đầu tư. Ngoài ra, địa phương sẽ đẩy mạnh công tác truyền thông, quảng bá hình ảnh du lịch y tế Đà Nẵng trên các kênh truyền thông quốc tế, mạng xã hội cũng như qua hệ thống đại sứ quán, lãnh sự quán và các hội chợ du lịch - y tế.

Việc triển khai đồng bộ kế hoạch phát triển du lịch y tế là cơ hội lớn để Đà Nẵng khẳng định vai trò là một trung tâm y tế - du lịch tầm khu vực. Hướng đi này cũng phù hợp với xu hướng dịch chuyển sau đại dịch Covid-19, khi ngày càng nhiều người quan tâm đến chăm sóc sức khỏe, nghỉ dưỡng dài ngày, kết hợp du lịch với khám chữa bệnh.

Với môi trường sống xanh - sạch - đẹp, hệ thống giao thông thuận tiện, đội ngũ y bác sĩ có tay nghề cao và sự đầu tư mạnh mẽ của chính quyền, du lịch y tế tại Đà Nẵng đang đứng trước cơ hội bứt phá. Nếu triển khai đúng hướng và hiệu quả, mô hình này sẽ không chỉ tạo thêm giá trị kinh tế cho thành phố, mà còn góp phần nâng cao chất lượng sống của người dân và hình thành một ngành dịch vụ mới mang tính nhân văn, bền vững. ■

Lâm Đồng phát triển du lịch thể thao

Những năm gần đây, nhiều sự kiện, môn thể dục, thể thao mới lạ đã và đang được các đơn vị trên địa bàn tỉnh Lâm Đồng triển khai, thu hút nhiều vận động viên cũng như du khách tham gia.

Tháng 5.2022, Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh Lâm Đồng đã chấp thuận hoạt động bay dù lượn; và đến tháng 6.2023, Cục Tác chiến - Bộ Tổng tham mưu cấp phép cho Công ty cổ phần Thương mại Dịch vụ Du lịch Miền Nam triển khai hoạt động dịch vụ dù lượn tại đèo Con Ó thuộc xã Mỹ Đức, huyện Đạ Huoai. Kể từ đó đến nay, loại hình dịch vụ thể thao mạo hiểm này đã được đông đảo du khách trong và ngoài nước lựa chọn để trải nghiệm mỗi khi đặt chân đến với huyện Đạ Huoai, nhất là vào mỗi dịp cuối tuần, lễ, Tết. Trong năm 2024, huyện Đạ Tẻh (cũ) cũng đã tổ chức Giải Dù lượn Lâm Đồng mở rộng. Trong khi đó, dù là môn thể thao mới lạ và mới được tổ chức tại tỉnh Lâm Đồng vào ngày 24.4.2025, nhưng Giải Bắn súng đĩa bay Compak Sporting Cúp Mùa Xuân - Đà Lạt năm 2025 cũng đã để lại nhiều ấn tượng trong lòng các vận động viên cũng như du khách tham dự.

Phó Chủ tịch UBND tỉnh Lâm Đồng Đinh Văn Tuấn cho biết, trước đây, du lịch thể thao vốn là một nhánh nhỏ trong hoạt động du lịch, thì vài năm trở lại đây, du lịch thể thao đang trở thành một xu thế mới, có sự phát triển với tốc độ chóng mặt, nhất là với sự ra đời, phát triển của những giải thể thao lớn, thu hút lượng vận động viên lớn tham gia với khả năng tổ chức linh hoạt, điển hình là các giải thi đấu thể thao đã được tổ chức trên địa bàn tỉnh Lâm Đồng trong thời gian qua.

Việc tổ chức, đăng cai các giải thể thao đã góp phần thúc đẩy du lịch địa phương phát triển mạnh mẽ. Mỗi giải đấu được tỉnh Lâm Đồng quan tâm chuẩn bị chu đáo từ cơ sở vật chất đến công tác đón tiếp, lưu trú, ẩm thực, bảo đảm an ninh trật tự cho khách nhằm để lại những hình ảnh đẹp trong lòng bạn bè trong nước và quốc tế.

Du lịch thể thao trở thành lựa chọn mới cho du khách khi đến Lâm Đồng

MINH LÝ

DU LỊCH:

Điểm sáng trong quan hệ Đối tác chiến lược toàn diện Việt - Nga

● **ĐỨC THẮNG - TÙNG QUANG**

Bản ghi nhớ hợp tác trong lĩnh vực du lịch giữa Bộ VHTTDL Việt Nam và Bộ Phát triển Kinh tế Liên bang Nga giai đoạn 2025-2030 trong khuôn khổ chuyến thăm chính thức Liên bang Nga, dự Lễ kỷ niệm 80 năm Ngày chiến thắng trong Chiến tranh Vệ quốc vĩ đại của Tổng Bí thư Tô Lâm là một trong những điểm sáng, góp phần đưa quan hệ Đối tác chiến lược toàn diện Việt Nam - Nga ngày càng đi vào chiều sâu, thực chất.

Trước sự chứng kiến của Tổng Bí thư Tô Lâm và Tổng thống Vladimir Putin, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Việt Nam Nguyễn Văn Hùng và Bộ trưởng Bộ Phát triển kinh tế LB Nga M.G. Reshetnikov trao Bản ghi nhớ về hợp tác du lịch

Tổng Bí thư Tô Lâm và lãnh đạo cấp cao hai nước chứng kiến Lễ công bố đường bay thẳng Hà Nội – Moskva

Hợp tác du lịch giữa Việt Nam và Liên bang Nga ngày càng khởi sắc. Năm 2024, trong khuôn khổ Những ngày Văn hóa Việt Nam tại Liên bang Nga năm 2024, kỷ niệm 30 năm ngày ký Hiệp ước về các nguyên tắc cơ bản của quan hệ hữu nghị Việt Nam - Liên bang Nga, Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam (Bộ VHTTDL) đã tổ chức Chương trình giới thiệu du lịch Việt Nam tại Moskva. Thông qua nỗ lực đẩy mạnh xúc tiến quảng bá, chính sách miễn thị thực đơn phương của Việt Nam cho công dân Nga, trong những năm qua, số khách Nga đến Việt Nam luôn nằm trong nhóm các thị trường hàng đầu của châu Âu có nhiều du khách thăm Việt Nam. Với sự tăng trưởng nhanh, chiếm tỉ trọng tăng cao và có mức chi trả cao của nguồn khách từ thị trường này, Nga được xác định là một trong những thị trường trọng điểm của du lịch Việt Nam, thu hút sự quan tâm của nhiều công ty lữ hành, các khu nghỉ dưỡng cao cấp của Việt Nam. Trong khi đó, đi du lịch xứ sở Bạch dương với nền văn hóa phong phú, đa dạng luôn là niềm mơ ước của nhiều người Việt Nam.

Năm 2019, số khách du lịch Nga đến Việt Nam đạt 650.000 lượt, đứng thứ sáu trong những thị trường gửi khách hàng đầu của du lịch Việt Nam. Năm 2024, gần 240.000 khách du lịch Nga tới Việt Nam, tăng gần 85% so với năm 2023. Với việc các chuyến bay giữa Nga và Việt Nam dự kiến ngày càng tăng, Việt Nam có thể đón khoảng 430.000 lượt khách Nga trong năm 2025, tăng gấp đôi so với năm 2024. Chiều ngược lại, lượng khách du lịch Việt Nam đến Liên bang Nga ngày càng có mức tăng tích cực.

Lễ trao Bản ghi nhớ hợp tác trong lĩnh vực du lịch giữa Bộ VHTTDL Việt Nam và Bộ Phát triển Kinh tế Liên bang Nga giai đoạn 2025-2030 do Bộ trưởng Nguyễn Văn Hùng và Bộ trưởng Bộ Phát triển Kinh tế Liên bang Nga M.G. Reshetnikov ký kết diễn ra chiều 10.5 (giờ Moskva) trước sự chứng kiến của Tổng Bí thư Tô Lâm và Tổng thống Liên bang Nga Vladimir Putin.

Theo Bản ghi nhớ hợp tác, hai bên xác định, thông qua cơ chế làm việc của Tổ Công tác Việt Nam - Nga về du lịch do cấp Thứ trưởng đồng chủ trì, Việt Nam và Liên bang Nga cam kết đẩy mạnh trao đổi kinh nghiệm trong việc phát triển cơ sở hạ tầng du lịch, các chính sách và biện pháp phát triển du lịch an toàn với du khách; chia sẻ các nghiên cứu và xuất bản phẩm trong lĩnh vực tiếp thị, tổ chức các chuyến khảo sát cho các công ty lữ hành và đại diện các hãng truyền thông đại chúng của hai quốc gia; thúc đẩy thiết lập quan hệ giữa các doanh nghiệp du lịch Việt Nam và Nga; tổ chức các hội nghị, hội thảo với mục đích giới thiệu các công ty lữ hành, khách sạn và hãng hàng không của hai bên về thị trường du lịch của Việt Nam và Nga; triển khai các dự án chung và sản phẩm du lịch; tăng cường tham dự các sự kiện du lịch quốc tế được tổ chức trên lãnh thổ hai nước; hợp tác phát triển nguồn nhân lực ngành du lịch, đào tạo và nâng cao trình độ tiếng Việt và tiếng Nga cho hướng dẫn viên và phiên dịch; ủng hộ nhau trong các tổ chức quốc tế chuyên ngành du lịch…

Hợp tác hàng không - du lịch là một trong những điểm nhấn trong chuyến thăm chính thức Liên bang Nga của Tổng Bí thư Tô Lâm. Trước đó, ngày 9.5 tại thủ đô Moskva, Tổng Bí thư Tô Lâm và lãnh đạo cấp cao hai nước đã chứng kiến Vietnam Airlines tổ chức Lễ công bố đường bay thẳng Hà Nội - Moskva. Tại Diễn đàn Doanh nghiệp Việt - Nga diễn ra ngày hôm qua 11.5 với sự tham dự của Tổng Bí thư Tô Lâm, Vietnam Airlines tiếp tục ký kết hợp tác với bốn đối tác du lịch lớn của Nga. Đây là bước đệm để thúc đẩy giao lưu du lịch hai chiều và khai thác hiệu quả chặng bay thẳng Hà Nội - Moskva, hiện vận hành với tần suất 2 chuyến/tuần và dự kiến tăng lên 3 chuyến/tuần từ tháng 7.2026.

Cũng trong dịp này đã diễn ra Chương trình xúc tiến du lịch Việt Nam tại Liên bang Nga 2025 với sự hiện diện lãnh đạo Việt Nam và Liên bang Nga, đại diện Đại sứ quán Việt Nam tại Liên bang Nga, các doanh nghiệp du lịch hàng đầu của Liên bang Nga cùng các cơ quan thông tấn, báo chí hai nước. Điểm nhấn quan trọng của Chương trình xúc tiến du lịch Việt Nam tại Liên bang Nga 2025 là Lễ ký kết các Biên bản ghi nhớ hợp tác chiến lược giữa Tổng Công ty Du lịch Sài Gòn (Saigontourist Group) và Tổng Công ty Hàng không Việt Nam (Vietnam Airlines) với các đối tác hàng đầu của Liên bang Nga. Hai tập đoàn tiến hành ký kết Biên bản ghi nhớ với Công ty Amparus Tour và Hội đồng tư vấn du lịch Nga - Travel Professional. Tiếp theo, Công ty Dịch vụ Lữ hành Saigontourist (thuộc Saigontourist Group) ký kết Biên bản ghi nhớ với Tập đoàn tàu biển và tàu sông Mosturflot. Các Biên bản ghi nhớ tập trung vào việc phát triển và thúc đẩy các giải pháp vận chuyển hàng không, tàu biển, lĩnh vực du lịch, lữ hành, công nghệ dịch vụ và dịch vụ MICE, đáp ứng nhu cầu của khách hàng Việt Nam và Liên bang Nga. Các bên cũng thống nhất triển khai hợp tác quảng bá du lịch hai nước, xây dựng hình ảnh thương hiệu Saigontourist Group và các đối tác tại cả hai thị trường; cùng nhau phát triển và khai thác các sản phẩm du lịch hấp dẫn; cung cấp các gói khuyến mãi đặc biệt cho du khách Việt Nam và Liên bang Nga. Hai bên cũng sẽ tổ chức các chương trình khảo sát (Famtrip) tại Việt Nam và Liên bang Nga dành cho các tổ chức du lịch, đơn vị truyền thông và các đoàn đại biểu quan trọng.

Chương trình xúc tiến du lịch Việt Nam tại Liên bang Nga năm 2025 mang một ý nghĩa vô cùng quan trọng trong bối cảnh ngành Du lịch Việt Nam đang nỗ lực tái mở rộng thị trường khách truyền thống đầy tiềm năng này. Thông qua chương trình này, du khách Nga sẽ có thêm nhiều thông tin hấp dẫn về các điểm đến, sản phẩm và dịch vụ du lịch chất lượng cao của Việt Nam, từ đó thúc đẩy lượng khách du lịch Nga đến Việt Nam trong thời gian tới.

Đặc biệt, việc đường bay thẳng Hà Nội - Moskva là dấu mốc quan trọng trong việc thúc đẩy hợp tác hàng không - du lịch và tăng cường giao lưu nhân dân giữa Việt Nam và Liên bang Nga. Đồng thời đây là bước tiến mạnh mẽ, tạo điều kiện thuận lợi hơn bao giờ hết cho du khách Nga khám phá vẻ đẹp và sự hấp dẫn của Việt Nam. Đây không chỉ là một hoạt động xúc tiến du lịch đơn thuần mà còn là một biểu hiện sinh động cho mối quan hệ hợp tác toàn diện và bền vững giữa Việt Nam và Liên bang Nga, đặc biệt trong lĩnh vực du lịch.

Bản ghi nhớ hợp tác trong lĩnh vực du lịch giữa Việt Nam và Liên bang Nga là Bản ghi nhớ hợp tác thứ tư trong lĩnh vực văn hóa, thể thao và du lịch trong khuôn khổ thăm chính thức Liên bang Nga, thăm cấp Nhà nước Cộng hoà Kazakhstan và Cộng hòa Azerbaijan của Tổng Bí thư Tô Lâm. Trước đó là Bản ghi nhớ hợp tác văn hóa, Bản ghi nhớ hợp tác thể thao giữa Việt Nam và Cộng hòa Kazakhstan; Bản ghi nhớ hợp tác văn hóa giữa Việt Nam và Cộng hòa Azerbaijan. Điều đó cho thấy, hợp tác văn hóa, thể thao và du lịch là một trong những điểm nhấn trong khuôn khổ chuyến thăm của Tổng Bí thư. Cùng với hợp tác kinh tế - thương mại…, việc tiếp tục thúc đẩy và mở rộng hợp tác văn hóa, thể thao và du lịch giữa Việt Nam với các nước Trung Á cũng như Liên bang Nga được kỳ vọng là một trong những điểm sáng, góp phần đưa quan hệ Đối tác chiến lược Việt Nam - Kazakhstan, Việt Nam - Azerbaijan cũng như Đối tác chiến lược toàn diện Việt Nam - Nga ngày càng đi vào chiều sâu, thực chất. ■

Gìn giữ giá trị lịch sử, văn hóa khi đặt tên sau sáp nhập

Bài cuối: ĐẶT TÊN ĐỪNG CHỈ NHÌN BẢN ĐỒ, HÃY "NGHE ĐẤT", NGHE DÂN...

● PHƯƠNG ANH - SƠN THÙY - ĐINH AN - THÙY TRANG (thực hiện)

Đồng tình với những quan điểm, góc nhìn mà *Văn Hóa* đặt ra trong loạt bài, nhiều chuyên gia, nhà nghiên cứu và cộng đồng bày tỏ sự quan tâm đến việc đặt tên đơn vị hành chính sau khi sáp nhập cũng như đề xuất, kiến nghị các giải pháp nhằm chọn lựa được những cái tên lưu giữ được bản sắc văn hóa, trầm tích của vùng đất.

"Cần sự vào cuộc của các nhà khoa học, giới trí thức"

Nhằm tránh nhiều nhất những xung đột tạo nên "cú sốc" hay tổn thương đối với cộng đồng cần cố gắng lựa chọn và giữ lại được những tên địa danh có bề dày lịch sử, truyền thống, bản sắc văn hóa gắn với vùng đất, lịch sử đấu tranh giải phóng dân tộc. Đó cũng là cách để giáo dục truyền thống, giáo dục lịch sử cho thế hệ sau. Đặc biệt, những cái tên đã đi vào văn chương, thơ ca, lịch sử như làng hoa Ngọc Hà, Hồ Tây, Hoàn Kiếm, Đống Đa… rất cần thiết phải giữ.

Việc ghép chữ từ những tên gọi cũ để tạo nên một danh xưng mới thực chất không có ý nghĩa gì, không gắn với truyền thống của từng vùng đất. Cho nên, trong 3-4 xã, phường sáp nhập, cần nghiên cứu thật kỹ để lựa chọn một tên gọi có bề dày nhất, có độ phổ quát và yếu tố văn hóa đậm đặc nhất. Tuy nhiên, vẫn thừa nhận rằng đặt tên sau sáp nhập vẫn là bài toán cực kỳ khó, đặc biệt với những vùng đất vốn có nhiều tên gọi đều gắn liền với những trầm tích văn hóa. Trong quá trình này, việc lắng nghe, tôn trọng ý kiến cộng đồng là điều cần thiết, nhưng trên thực tế, xã nào, làng nào cũng mong muốn giữ lại tên gọi của mình. Tôi cho rằng, rất cần sự vào cuộc trách nhiệm của các nhà khoa học, nhà quản lý, giới trí thức địa phương với khung tiêu chí nhấn mạnh các yếu tố như tên gọi gắn với bề dày truyền thống văn hóa; các sự kiện lịch sử hào hùng của dân tộc; các làng nghề truyền thống...

Thời gian qua đã có một số địa phương đi đầu và thành công khi lựa chọn những tên gọi gắn với lịch sử, văn hóa, được nhân dân ủng hộ. Phải thấy rằng cuộc cách mạng tinh gọn bộ máy hành chính này đang diễn ra rất nhanh, nhưng cũng không thể vội mà cần đầu tư thời gian, trí tuệ của cả xã hội, nhất là của giới trí thức địa phương để có được phương án tối ưu, giữ được những cái tên mang chiều sâu, bền vững, tạo sự đồng thuận. Đặc biệt, ở những vùng miền chứa đựng yếu tố "nhạy cảm" về các vùng văn hóa, đòi hỏi lãnh đạo địa phương cần chú trọng những chỉ dấu về bản sắc văn hóa tộc người. Như Tổng Bí thư Tô Lâm đã nhấn mạnh, đất nước là quê hương. Quá trình sáp nhập địa giới hành chính là hướng tới mục tiêu vì sự phát triển của đất nước. Phải khắc phục tâm lý "tỉnh anh, tỉnh tôi, xã anh, xã tôi" để hướng đến cái chung, tìm kiếm giải pháp dung hòa, nhấn mạnh tiêu chí vì sự tiến bộ, phát triển…

(GS.TS TỪ THỊ LOAN, Viện trưởng Viện Nghiên cứu Văn hóa Thăng Long)

"Địa danh sẽ kết nối, kiến tạo giá trị truyền thống"

Địa danh luôn chứa đựng nhiều lớp trầm tích địa dư, thổ sản, lịch sử và văn hóa của cộng đồng. Trong lịch sử, địa danh hành chính đã từng có nhiều thay đổi cho phù hợp với thực tiễn cuộc sống qua mỗi thời kỳ, với sự chọn lựa đạt được đồng thuận cao nhất. Tất cả điều đó nhằm phản ánh thực tiễn và thể hiện khát vọng cao cả, thiêng liêng của cộng đồng.

Với tinh thần đó, địa danh hành chính mãi luôn chuyển tải, mang trong mình những giá trị bất biến và qua thời gian, nó lại tiếp tục được bồi đắp thêm giá trị thực tiễn, tính thiêng mang đậm hồn cốt riêng có của mỗi một vùng đất, trong tương quan so sánh với các địa phương khác trong vùng. Theo tôi, qua đợt cải cách đặc biệt quy mô hiện nay, có thể có lớp địa danh mất đi nhưng đáng chú ý là dấu ấn lịch sử và văn hóa của đất nước, của vùng miền và từng địa phương lại có cơ hội được "định danh" trở lại. Như trường hợp tên Hóa Châu từ thời Trần mở cõi, hay dấu ấn vùng đất đỏ Đan Điền, rồi Quảng Điền khi "phá Tam Giang ngày rày đã cạn", cùng với Kim Trà, Hương Trà, rồi Thuận Hóa, Phú Xuân… ở vùng Huế vang danh một thuở.

Việc sáp nhập các đơn vị hành chính có thể sẽ tạo ra các không gian văn hoá mới đa dạng và phong phú hơn
Ảnh: MINH ĐƯỜNG

Trong kết cấu và nguyên tắc kiến tạo địa danh, những giá trị và ý nghĩa tự thân của nó sẽ làm nên tính thiêng liêng, cao quý, sự thống nhất, ngắn gọn sẽ mang lại những tiện ích thiết thực trong đời sống cộng đồng. Đó chính là nền tảng căn bản cho sức sống của một địa danh hành chính. Sự chọn lựa và tự quyết của cộng đồng cần được tôn trọng bởi luận chứng, luận cứ được đưa ra và chọn lựa, với tinh thần chuyển tải những thông điệp cao quý về địa dư, thổ sản và quá trình lịch sử, dấu ấn văn hóa đặc trưng. Mỗi cái tên xã, phường mới sẽ tiếp tục được cộng đồng "thổi hồn" để làm tròn sứ mệnh thiêng liêng của một địa danh hành chính trên nền tảng kết nối mạch nguồn truyền thống và tiếp tục kiến tạo hình ảnh, giá trị của từng địa danh trong đời sống hiện đại, mang lại giá trị cốt lõi trên nhiều phương diện.

(TS TRẦN ĐÌNH HẰNG, Trưởng Phân viện Văn hóa Nghệ thuật, Thể thao và Du lịch miền Trung)

"Bảo tồn ký ức qua tên gọi các thiết chế văn hóa…"

Cách đặt tên đơn vị hành chính sau sáp nhập không chỉ là việc định danh thuần túy, càng không thể là sự thỏa hiệp giản đơn giữa các phương án hành chính. Đó là quá trình kiến tạo biểu tượng, thương hiệu, nơi hội tụ của quá khứ, hiện tại và tương lai một vùng đất. Một cái tên nếu được lựa chọn đúng, không chỉ khơi gợi niềm tự hào của người dân, mà còn mở đường cho những

chiến lược phát triển văn hóa, du lịch, kinh tế trong dài hạn bởi các thương hiệu. Theo tôi, những địa danh lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh… đã trở thành thương hiệu trong nước và quốc tế, bằng cách nào đó cần phải giữ lại.

Đặt tên một xã, một phường, một vùng đất là đặt nền móng cho bản sắc và ký ức cộng đồng. Hiện nay, có nhiều nơi ghép nhiều tên vào nhau để ra một tên mới, có nơi chính thống hóa địa danh dân gian, có nơi lấy lại các tên cổ, có nơi lại lấy tên huyện thị cũ rồi kết hợp với số thứ tự để đặt tên mới, có nơi đặt tên theo hướng… Nhưng dù thế nào, tên gọi không thể chỉ để dễ quản lý hay thuận tiện hành chính. Nó phải chạm tới chiều sâu văn hóa, lịch sử và cả khát vọng tương lai của nhân dân. Muốn như vậy, trước hết phải tôn trọng sự tham gia của người dân và cần một hành lang pháp lý rõ ràng, bài bản. Không có bản sắc, sẽ không có động lực nội sinh để phát triển bền vững.

Trong cuốn sách *Câu chuyện địa danh học*

Gìn giữ giá trị lịch sử, văn hóa khi đặt tên sau sáp nhập

Bài cuối: ĐẶT TÊN ĐỪNG CHỈ NHÌN BẢN ĐỒ, HÃY "NGHE ĐẤT", NGHE DÂN...

● PHƯƠNG ANH - SƠN THÙY - ĐINH AN - THÙY TRANG (thực hiện)

Đồng tình với những quan điểm, góc nhìn mà *Văn Hóa* đặt ra trong loạt bài, nhiều chuyên gia, nhà nghiên cứu và cộng đồng bày tỏ sự quan tâm đến việc đặt tên đơn vị hành chính sau khi sáp nhập cũng như đề xuất, kiến nghị các giải pháp nhằm chọn lựa được những cái tên lưu giữ được bản sắc văn hóa, trầm tích của vùng đất.

"Cần sự vào cuộc của các nhà khoa học, giới trí thức"

Nhằm tránh nhiều nhất những xung đột tạo nên "cú sốc" hay tổn thương đối với cộng đồng cần cố gắng lựa chọn và giữ lại được những tên địa danh có bề dày lịch sử, truyền thống, bản sắc văn hóa gắn với vùng đất, lịch sử đấu tranh giải phóng dân tộc. Đó cũng là cách để giáo dục truyền thống, giáo dục lịch sử cho thế hệ sau. Đặc biệt, những cái tên đã đi vào văn chương, thơ ca, lịch sử như làng hoa Ngọc Hà, Hồ Tây, Hoàn Kiếm, Đống Đa… rất cần thiết phải giữ.

Việc ghép chữ từ những tên gọi cũ để tạo nên một danh xưng mới thực chất không có ý nghĩa gì, không gắn với truyền thống của từng vùng đất. Cho nên, trong 3-4 xã, phường sáp nhập, cần nghiên cứu thật kỹ để lựa chọn một tên gọi có bề dày nhất, có độ phổ quát và yếu tố văn hóa đậm đặc nhất. Tuy nhiên, vẫn thừa nhận rằng đặt tên sau sáp nhập vẫn là bài toán cực kỳ khó, đặc biệt với những vùng đất vốn có nhiều tên gọi đều gắn liền với những trầm tích văn hóa. Trong quá trình này, việc lắng nghe, tôn trọng ý kiến cộng đồng là điều cần thiết, nhưng trên thực tế, xã nào, làng nào cũng mong muốn giữ lại tên gọi của mình. Tôi cho rằng, rất cần sự vào cuộc trách nhiệm của các nhà khoa học, nhà quản lý, giới trí thức địa phương với khung tiêu chí nhấn mạnh các yếu tố như tên gọi gắn với bề dày truyền thống văn hóa; các sự kiện lịch sử hào hùng của dân tộc; các làng nghề truyền thống...

Thời gian qua đã có một số địa phương đi đầu và thành công khi lựa chọn những tên gọi gắn với lịch sử, văn hóa, được nhân dân ủng hộ. Phải thấy rằng cuộc cách mạng tinh gọn bộ máy hành chính này đang diễn ra rất nhanh, nhưng cũng không thể vội mà cần đầu tư thời gian, trí tuệ của cả xã hội, nhất là của giới trí thức địa phương để có được phương án tối ưu, giữ được những cái tên mang chiều sâu, bền vững, tạo sự đồng thuận. Đặc biệt, ở những vùng miền chứa đựng yếu tố "nhạy cảm" về các vùng văn hóa, đòi hỏi lãnh đạo địa phương cần chú trọng những chỉ dấu về bản sắc văn hóa tộc người. Như Tổng Bí thư Tô Lâm đã nhấn mạnh, đất nước là quê hương. Quá trình sáp nhập địa giới hành chính là hướng tới mục tiêu vì sự phát triển của đất nước. Phải khắc phục tâm lý "tỉnh anh, tỉnh tôi, xã anh, xã tôi" để hướng đến cái chung, tìm kiếm giải pháp dung hòa, nhấn mạnh tiêu chí vì sự tiến bộ, phát triển…

(GS.TS TỪ THỊ LOAN, Viện trưởng Viện Nghiên cứu Văn hóa Thăng Long)

"Địa danh sẽ kết nối, kiến tạo giá trị truyền thống"

Địa danh luôn chứa đựng nhiều lớp trầm tích địa dư, thổ sản, lịch sử và văn hóa của cộng đồng. Trong lịch sử, địa danh hành chính đã từng có nhiều thay đổi cho phù hợp với thực tiễn cuộc sống qua mỗi thời kỳ, với sự chọn lựa đạt được đồng thuận cao nhất. Tất cả điều đó nhằm phản ánh thực tiễn và thể hiện khát vọng cao cả, thiêng liêng của cộng đồng.

Với tinh thần đó, địa danh hành chính mãi luôn chuyển tải, mang trong mình những giá trị bất biến và qua thời gian, nó lại tiếp tục được bồi đắp thêm giá trị thực tiễn, tính thiêng mang đậm hồn cốt riêng có của mỗi một vùng đất, trong tương quan so sánh với các địa phương khác trong vùng. Theo tôi, qua đợt cải cách đặc biệt quy mô hiện nay, có thể có lớp địa danh mất đi nhưng đáng chú ý là dấu ấn lịch sử và văn hóa của đất nước, của vùng miền và từng địa phương lại có cơ hội được "định danh" trở lại. Như trường hợp tên Hóa Châu từ thời Trần mở cõi, hay dấu ấn vùng đất đỏ Đan Điền, rồi Quảng Điền khi "phá Tam Giang ngày rày đã cạn", cùng với Kim Trà, Hương Trà, rồi Thuận Hóa, Phú Xuân… ở vùng Huế vang danh một thuở.

Việc sáp nhập các đơn vị hành chính có thể sẽ tạo ra các không gian văn hoá mới đa dạng và phong phú hơn
Ảnh: MINH ĐƯỜNG

Trong kết cấu và nguyên tắc kiến tạo địa danh, những giá trị và ý nghĩa tự thân của nó sẽ làm nên tính thiêng liêng, cao quý, sự thống nhất, ngắn gọn sẽ mang lại những tiện ích thiết thực trong đời sống cộng đồng. Đó chính là nền tảng căn bản cho sức sống của một địa danh hành chính. Sự chọn lựa và tự quyết của cộng đồng cần được tôn trọng bởi luận chứng, luận cứ được đưa ra và chọn lựa, với tinh thần chuyển tải những thông điệp cao quý về địa dư, thổ sản và quá trình lịch sử, dấu ấn văn hóa đặc trưng. Mỗi cái tên xã, phường mới sẽ tiếp tục được cộng đồng "thổi hồn" để làm tròn sứ mệnh thiêng liêng của một địa danh hành chính trên nền tảng kết nối mạch nguồn truyền thống và tiếp tục kiến tạo hình ảnh, giá trị của từng địa danh trong đời sống hiện đại, mang lại giá trị cốt lõi trên nhiều phương diện.

(TS TRẦN ĐÌNH HẰNG, Trưởng Phân viện Văn hóa Nghệ thuật, Thể thao và Du lịch miền Trung)

"Bảo tồn ký ức qua tên gọi các thiết chế văn hóa…"

Cách đặt tên đơn vị hành chính sau sáp nhập không chỉ là việc định danh thuần túy, càng không thể là sự thỏa hiệp giản đơn giữa các phương án hành chính. Đó là quá trình kiến tạo biểu tượng, thương hiệu, nơi hội tụ của quá khứ, hiện tại và tương lai một vùng đất. Một cái tên nếu được lựa chọn đúng, không chỉ khơi gợi niềm tự hào của người dân, mà còn mở đường cho những chiến lược phát triển văn hóa, du lịch, kinh tế trong dài hạn bởi các thương hiệu. Theo tôi, những địa danh lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh… đã trở thành thương hiệu trong nước và quốc tế, bằng cách nào đó cần phải giữ lại.

Đặt tên một xã, một phường, một vùng đất là đặt nền móng cho bản sắc và ký ức cộng đồng. Hiện nay, có nhiều nơi ghép nhiều tên vào nhau để ra một tên mới, có nơi chính thống hóa địa danh dân gian, có nơi lấy lại các tên cổ, có nơi lại lấy tên huyện thị cũ rồi kết hợp với số thứ tự để đặt tên mới, có nơi đặt tên theo hướng… Nhưng dù thế nào, tên gọi không thể chỉ để dễ quản lý hay thuận tiện hành chính. Nó phải chạm tới chiều sâu văn hóa, lịch sử và cả khát vọng tương lai của nhân dân. Muốn như vậy, trước hết phải tôn trọng sự tham gia của người dân và cần một hành lang pháp lý rõ ràng, bài bản. Không có bản sắc, sẽ không có động lực nội sinh để phát triển bền vững.

Trong cuốn sách *Câu chuyện địa danh học và địa danh dân gian Việt Nam*, tôi từng đề cập, địa danh dân gian là tài sản tinh thần của nhân dân. Vì thế, trong trường hợp không thể giữ lại đầy đủ các địa danh cũ, để "bảo tồn địa danh phi hành chính", bảo tồn ký ức, tên gọi quen thuộc trong đời sống văn hóa hiện tại có thể lưu giữ, đặt tên trong thiết chế văn hóa tại địa phương. Các bảng tên làng, nhà văn hóa, trường học, bản đồ truyền thống, bản đồ văn hóa số, sách địa chí… sẽ là nơi người dân tiếp tục sống với địa danh cũ.

Việc thay đổi tên xã, phường sau sáp nhập trên quy mô toàn quốc không thể có một quy tắc chung, vì có thể quy tắc đó đúng với nơi này, không đúng với nơi khác nhưng nên cân nhắc kỹ để đưa ra phương án tối ưu. Có mấy yếu tố mà tôi muốn nhấn mạnh, đó là tên đất, tên làng, tên xã gắn với truyền thống, lịch sử, văn hóa và vị trí địa lý của mỗi vùng đất nên khi đặt tên sau sáp nhập cần có sự linh hoạt, có tính kế thừa và có sự đồng thuận giữa chính quyền với người dân. Ngoài lấy ý kiến của dân cũng nên đưa ra nhiều phương án và tham vấn ý kiến chuyên môn của các chuyên gia (địa danh học, lịch sử, ngôn ngữ và văn hóa) để chọn cái tên đẹp nhất, ý nghĩa nhất.

Tên hành chính là để gọi, nhưng tên làng, tên xã là để sống cả đời. Đặt một cái tên, đừng chỉ nhìn bản đồ, đừng bất cẩn, hãy lắng nghe đất, lắng nghe dân.

(Nhà nghiên cứu văn hóa CAO VĂN CHƯ)

"Sử dụng ưu thế của những tên gọi vào phát triển xã hội…"

Việc đặt tên cho các phường, xã mới trong đợt sáp nhập lần này nhận được sự đồng thuận cao từ người dân. Nhiều địa phương đã chủ động khai thác giá trị lịch sử, văn hóa để đặt tên, tạo nên những địa danh mang chiều sâu văn hóa, góp phần gìn giữ bản sắc vùng miền. Đây là những tên gọi có bề dày lịch sử, gắn liền với quá trình hình thành và phát triển của từng địa phương.

Tại TP.HCM, điều này thể hiện rõ qua các địa danh như Bến Thành, Phú Thọ; Nhiêu Lộc, Bảy Hiền, Thủ Đức, Cầu Ông Lãnh; Xóm Chiếu, Vườn Lài, Cầu Kiệu; hay những tên đã rất quen thuộc như Tân Định, An Đông, Tân Sơn Nhất, Khánh Hội, Bình Tây, Phú Nhuận, Củ Chi, Cần Giờ, Nhà Bè, Gò Vấp… Tỉnh Quảng Nam lấy tên các con sông lớn trong tỉnh để đặt tên như Thu Bồn, Vu Gia, Bàn Thạch, vừa gần gũi với đời sống dân cư, vừa giàu giá trị biểu tượng. Thủ đô Hà Nội cũng ưu tiên chọn những địa danh đã ăn sâu vào tâm thức người dân cả nước để đặt tên cho các phường như Hồng Hà, Hoàn Kiếm, Ba Đình, Ngọc Hà, Hai Bà Trưng, Ba Vì…

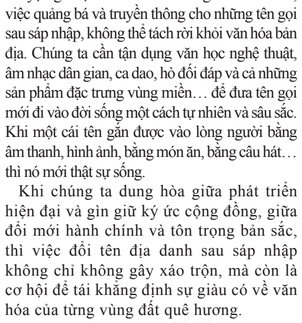

Ưu điểm của cách đặt tên đơn vị hành chính lần này là làm phong phú hệ thống địa danh nước ta với những tên gọi có giá trị, đã được khẳng định trong tâm thức người dân qua bao đời. So với các giai đoạn trước đây, nó thật sự đa dạng, thể hiện qua nhiều phương thức đặt tên, sử dụng nhiều "chất liệu" dân gian đã qua thử thách. Có thể sử dụng những ưu thế đó vào việc phát triển trong đời sống xã hội hiện nay. Từ giáo dục truyền thống lịch sử địa phương gắn với nhân vật, sự kiện, di tích; giới thiệu những giá trị văn hóa qua các sản vật, ngành nghề địa phương, thắng cảnh. Cá chìa vôi Nhà Bè, gốm Lái Thiêu, tràm chim Tam Nông… là những ví dụ cho thấy địa danh có thể trở thành "nhãn hiệu văn hóa" gắn liền với sản phẩm, dịch vụ và thậm chí cả hình ảnh vùng đất trong lòng du khách.

Chúng ta sẽ tự hào với một bản đồ Việt Nam được ghi dấu bằng những địa danh đã được sàng lọc qua thời gian và nó cũng là một vốn quý trên hành trình đi đến tương lai của đất nước.

(Nhà nghiên cứu NGUYỄN THANH LỢI)

"Việc chuyển đổi cần có chiến lược truyền thông bài bản"

Trong quá trình sáp nhập và đặt tên xã, phường cần hết sức cẩn trọng, đặt yếu tố văn hóa và sự đồng thuận của người dân làm trung tâm. Dù khó thể đạt được sự đồng thuận tuyệt đối, nhưng khi người dân được lắng nghe và tôn trọng, họ sẽ gắn bó hơn với vùng đất, sống và làm việc tốt hơn trong không gian văn hóa quen thuộc của mình.

Cần có giải pháp hài hòa, không xóa nhòa tên gọi cũ một cách vội vàng; cân nhắc duy trì song song cả tên gọi mới và cũ trong giai đoạn đầu để người dân có thời gian làm quen. Việc chuyển đổi cần có chiến lược truyền thông bài bản, mềm mỏng nhưng hiệu quả, giúp người dân hiểu được lý do đổi tên, đồng thời vẫn giữ được sự gắn bó với ký ức địa phương. Đặc biệt với du khách trong và ngoài nước, cách làm này cũng giúp họ không bị lạc lõng khi tìm về một địa danh đã quen thuộc trong bản đồ du lịch.

Một số tên địa danh đã trở thành biểu tượng văn hóa, như *Ngã Bảy, chợ nổi Cái Răng, bến Ninh Kiều*,… thì cần được gìn giữ như những di sản ký ức, vừa để tôn vinh bản sắc địa phương, vừa là yếu tố phát triển du lịch đặc thù của vùng. Đây không chỉ là chuyện tên gọi, mà còn là câu chuyện giữ lại linh hồn cho vùng đất. Theo tôi, việc quảng bá và truyền thông cho những tên gọi sau sáp nhập, không thể tách rời khỏi văn hóa bản địa. Chúng ta cần tận dụng văn học nghệ thuật, âm nhạc dân gian, ca dao, hò đối đáp và cả những sản phẩm đặc trưng vùng miền… để đưa tên gọi mới đi vào đời sống một cách tự nhiên và sâu sắc. Khi một cái tên gắn được vào lòng người bằng âm thanh, hình ảnh, bằng món ăn, bằng câu hát… thì nó mới thật sự sống.

Khi chúng ta dung hòa giữa phát triển hiện đại và gìn giữ ký ức cộng đồng, giữa đổi mới hành chính và tôn trọng bản sắc, thì việc đổi tên địa danh sau sáp nhập không chỉ không gây xáo trộn, mà còn là cơ hội để tái khẳng định sự giàu có về văn hóa của từng vùng đất quê hương.

(PGS.TS PHAN AN, Viện Khoa học xã hội vùng Nam Bộ)

Khai quật khảo cổ tại Lạc Câu sẽ mở ra nhiều kỳ vọng

● KHÁNH CHI

Thôn Lạc Câu, xã Bình Dương, nơi có địa điểm khai quật Lạc Câu nhìn từ trên cao

Từ ngày 9-31.5, Ban Quản lý Di tích và Bảo tàng Quảng Nam sẽ tiến hành thăm dò, khai quật khảo cổ tại địa điểm Lạc Câu, thôn Lạc Câu, xã Bình Dương, huyện Thăng Bình (Quảng Nam).

Trước đó, ngày 6.5, Bộ VHTTDL đã có quyết định số 1264/QĐ-BVHTTDL cho phép Ban Quản lý Di tích và Bảo tàng Quảng Nam thăm dò, khai quật khảo cổ tại địa điểm Lạc Câu. Việc thăm dò, khai quật diễn ra trên diện tích 80m^2 trong đó diện tích thăm dò 20m^2 (gồm 5 hố x 04m^2/1 hố, từ hố TD1 đến hố TD5); diện tích khai quật 60m^2 (gồm 3 hố x 20m^2/1 hố, từ hố H1 đến hố H3). Thông tin từ Ban Quản lý Di tích và Bảo tàng Quảng Nam cho biết, địa điểm khảo cổ Lạc Câu được đặt cho tên gọi của địa điểm phát hiện ra mộ chum thuộc văn hóa Sa Huỳnh tại thôn Lạc Câu, xã Bình Dương, huyện Thăng Bình (Quảng Nam) vào năm 2021. Đây là vùng đất ven bờ sông Trường Giang thuộc vùng cửa sông ven biển nơi sông Trường Giang và Thu Bồn hòa vào nhau chảy ra biển Cửa Đại.

Khu đất dự kiến thăm dò, khai quật thuộc đất vườn thôn Lạc Câu, xã Bình Dương, cách bờ sông Trường Giang 200m về hướng Nam, cách chợ Lạc Câu 3 km về hướng Tây Bắc. Năm 2021, trong quá trình canh tác, người dân địa phương đã phát hiện một mộ chum trên mảnh đất vườn. Sau khi nhận được báo cáo từ người dân, Bảo tàng Quảng Nam đã tiến hành xử lý di vật khảo cổ này. Tại đây đã phát hiện một chum có hình thức mai táng và cách thức sắp đặt các đồ tùy táng tương tự như các địa điểm văn hóa Sa Huỳnh khác. Loại chum hình trụ với nắp hình nón cụt, miệng chum có các cặp lỗ đối xứng phổ biến trong giai đoạn phát triển của văn hóa Sa Huỳnh. Chum được đặt trực tiếp trên nền đất cát, đồ gốm tùy táng đặt bên ngoài và trong lòng chum. Các đồ tùy táng bằng sắt, đồng, đồ trang sức đặt trong lòng và sát đáy chum.

Được biết, quyết định của Bộ VHTTDL cũng nêu rõ, trong thời gian thăm dò, khai quật khảo cổ, cơ quan được cấp giấy phép cần chú ý bảo vệ địa tầng của di tích; có trách nhiệm tuyên truyền cho nhân dân về việc bảo vệ di sản văn hóa ở địa phương, không công bố kết luận chính thức khi chưa có sự thỏa thuận của cơ quan chủ quản và Cục Di sản văn hóa. Những hiện vật thu thập được trong quá trình thăm dò, khai quật khảo cổ, Ban Quản lý Di tích và Bảo tàng Quảng Nam, Sở VHTTDL tỉnh Quảng Nam có trách nhiệm giữ gìn, bảo quản tránh để hiện vật bị hư hỏng, thất lạc và báo cáo Bộ trưởng Bộ VHTTDL phương án bảo vệ và phát huy giá trị những hiện vật đó.

Sau khi kết thúc đợt thăm dò, khai quật khảo cổ, Ban Quản lý Di tích và Bảo tàng Quảng Nam phải có báo cáo sơ bộ và đề xuất phương án quản lý, bảo vệ khu vực đã thăm dò, khai quật khảo cổ trong thời gian chậm nhất 1 tháng và báo cáo khoa học trong thời gian chậm nhất năm, gửi về Bộ VHTTDL. Trước khi công bố kết quả của đợt thăm dò, khai quật khảo cổ, cơ quan được cấp giấy phép trao đổi, thống nhất với Cục Di sản văn hóa.■

và địa danh dân gian Việt Nam, tôi từng đề cập, địa danh dân gian là tài sản tinh thần của nhân dân. Vì thế, trong trường hợp không thể giữ lại đầy đủ các địa danh cũ, để "bảo tồn địa danh phi hành chính", bảo tồn ký ức, tên gọi quen thuộc trong đời sống văn hóa hiện tại có thể lưu giữ, đặt tên trong thiết chế văn hóa tại địa phương. Các bảng tên làng, nhà văn hóa, trường học, bản đồ truyền thống, bản đồ văn hóa số, sách địa chí… sẽ là nơi người dân tiếp tục sống với địa danh cũ.

Việc thay đổi tên xã, phường sau sáp nhập trên quy mô toàn quốc không thể có một quy tắc chung, vì có thể quy tắc đó đúng với nơi này, không đúng với nơi khác nhưng nên cân nhắc kỹ để đưa ra phương án tối ưu. Có mấy yếu tố mà tôi muốn nhấn mạnh, đó là tên đất, tên làng, tên xã gắn với truyền thống, lịch sử, văn hóa và vị trí địa lý của mỗi vùng đất nên khi đặt tên sau sáp nhập cần có sự linh hoạt, có tính kế thừa và có sự đồng thuận giữa chính quyền với người dân. Ngoài lấy ý kiến của dân cũng nên đưa ra nhiều phương án và tham vấn ý kiến chuyên môn của các chuyên gia (địa danh học, lịch sử, ngôn ngữ và văn hóa) để chọn cái tên đẹp nhất, ý nghĩa nhất.

Tên hành chính là để gọi, nhưng tên làng, tên xã là để sống cả đời. Đặt một cái tên, đừng chỉ nhìn bản đồ, đừng bất cẩn, hãy lắng nghe đất, lắng nghe dân.

(Nhà nghiên cứu văn hóa
CAO VĂN CHƯ)

"Sử dụng ưu thế của những tên gọi vào phát triển xã hội…"

Việc đặt tên cho các phường, xã mới trong đợt sáp nhập lần này nhận được sự đồng thuận cao từ người dân. Nhiều địa phương đã chủ động khai thác giá trị lịch sử, văn hóa để đặt tên, tạo nên những địa danh mang chiều sâu văn hóa, góp phần gìn giữ bản sắc vùng miền. Đây là những tên gọi có bề dày lịch sử, gắn liền với quá trình hình thành và phát triển của từng địa phương.

Tại TP.HCM, điều này thể hiện rõ qua các địa danh như Bến Thành, Phú Thọ; Nhiêu Lộc, Bảy Hiền, Thủ Đức, Cầu Ông Lãnh; Xóm Chiếu, Vườn Lài, Cầu Kiệu; hay những tên đã rất quen thuộc như Tân Định, An Đông, Tân Sơn Nhất, Khánh Hội, Bình Tây, Phú Nhuận, Củ Chi, Cần Giờ, Nhà Bè, Gò Vấp… Tỉnh Quảng Nam lấy tên các con sông lớn trong tỉnh để đặt tên như Thu Bồn, Vu Gia, Bàn Thạch, vừa gần gũi với đời sống dân cư, vừa giàu giá trị biểu tượng. Thủ đô Hà Nội cũng ưu tiên chọn những địa danh đã ăn sâu vào tâm thức người dân cả nước để đặt tên cho các phường như Hồng Hà, Hoàn Kiếm, Ba Đình, Ngọc Hà, Hai Bà Trưng, Ba Vì…

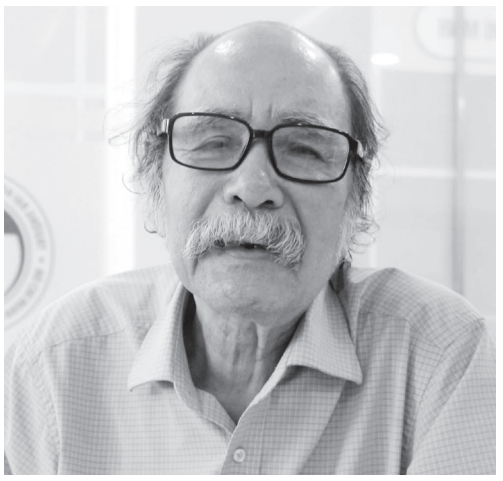

Ưu điểm của cách đặt tên đơn vị hành chính lần này là làm phong phú hệ thống địa danh nước ta với những tên gọi có giá trị, đã được khẳng định trong tâm thức người dân qua bao đời. So với các giai đoạn trước đây, nó thật sự đa dạng, thể hiện qua nhiều phương thức đặt tên, sử dụng nhiều "chất liệu" dân gian đã qua thử thách. Có thể sử dụng những ưu thế đó vào việc phát triển trong đời sống xã hội hiện nay. Từ giáo dục truyền thống lịch sử địa phương gắn với nhân vật, sự kiện, di tích; giới thiệu những giá trị văn hóa qua các sản vật, ngành nghề địa phương, thắng cảnh. Cá chìa vôi Nhà Bè, gốm Lái Thiêu, tràm chim Tam Nông… là những ví dụ cho thấy địa danh có thể trở thành "nhãn hiệu văn hóa" gắn liền với sản phẩm, dịch vụ và thậm chí cả hình ảnh vùng đất trong lòng du khách.

Chúng ta sẽ tự hào với một bản đồ Việt Nam được ghi dấu bằng những địa danh đã được sàng lọc qua thời gian và nó cũng là một vốn quý trên hành trình đi đến tương lai của đất nước.

(Nhà nghiên cứu
NGUYỄN THANH LỢI)

"Việc chuyển đổi cần có chiến lược truyền thông bài bản"

Trong quá trình sáp nhập và đặt tên xã, phường cần hết sức cẩn trọng, đặt yếu tố văn hóa và sự đồng thuận của người dân làm trung tâm. Dù khó thể đạt được sự đồng thuận tuyệt đối, nhưng khi người dân được lắng nghe và tôn trọng, họ sẽ gắn bó hơn với vùng đất, sống và làm việc tốt hơn trong không gian văn hóa quen thuộc của mình.

Cần có giải pháp hài hòa, không xóa nhòa tên gọi cũ một cách vội vàng; cân nhắc duy trì song song cả tên gọi mới và cũ trong giai đoạn đầu để người dân có thời gian làm quen. Việc chuyển đổi cần có chiến lược truyền thông bài bản, mềm mỏng nhưng hiệu quả, giúp người dân hiểu được lý do đổi tên, đồng thời vẫn giữ được sự gắn bó với ký ức địa phương. Đặc biệt với du khách trong và ngoài nước, cách làm này cũng giúp họ không bị lạc lõng khi tìm về một địa danh đã quen thuộc trong bản đồ du lịch.

Một số tên địa danh đã trở thành biểu tượng văn hóa, như *Ngã Bảy, chợ nổi Cái Răng, bến Ninh Kiều*,… thì cần được gìn giữ như những di sản ký ức, vừa để tôn vinh bản sắc địa phương, vừa là yếu tố phát triển du lịch đặc thù của vùng. Đây không chỉ là chuyện tên gọi, mà còn là câu chuyện giữ lại linh hồn cho vùng đất. Theo tôi, việc quảng bá và truyền thông cho những tên gọi sau sáp nhập, không thể tách rời khỏi văn hóa bản địa. Chúng ta cần tận dụng văn học nghệ thuật, âm nhạc dân gian, ca dao, hò đối đáp và cả những sản phẩm đặc trưng vùng miền… để đưa tên gọi mới đi vào đời sống một cách tự nhiên và sâu sắc. Khi một cái tên gắn được vào lòng người bằng âm thanh, hình ảnh, bằng món ăn, bằng câu hát… thì nó mới thật sự sống.

Khi chúng ta dung hòa giữa phát triển hiện đại và gìn giữ ký ức cộng đồng, giữa đổi mới hành chính và tôn trọng bản sắc, thì việc đổi tên địa danh sau sáp nhập không chỉ không gây xáo trộn, mà còn là cơ hội để tái khẳng định sự giàu có về văn hóa của từng vùng đất quê hương.

(PGS.TS PHAN AN,
Viện Khoa học xã hội vùng Nam Bộ)

Khai quật khảo cổ tại Lạc Câu sẽ mở ra nhiều kỳ vọng

● **KHÁNH CHI**

Thôn Lạc Câu, xã Bình Dương, nơi có địa điểm khai quật Lạc Câu nhìn từ trên cao

Từ ngày 9-31.5, Ban Quản lý Di tích và Bảo tàng Quảng Nam sẽ tiến hành thăm dò, khai quật khảo cổ tại địa điểm Lạc Câu, thôn Lạc Câu, xã Bình Dương, huyện Thăng Bình (Quảng Nam).

Trước đó, ngày 6.5, Bộ VHTTDL đã có quyết định số 1264/QĐ-BVHTTDL cho phép Ban Quản lý Di tích và Bảo tàng Quảng Nam thăm dò, khai quật khảo cổ tại địa điểm Lạc Câu. Việc thăm dò, khai quật diễn ra trên diện tích 80m^2 trong đó diện tích thăm dò 20m^2 (gồm 5 hố x 04m^2/1 hố, từ hố TD1 đến hố TD5); diện tích khai quật 60m^2 (gồm 3 hố x 20m^2/1 hố, từ hố H1 đến hố H3). Thông tin từ Ban Quản lý Di tích và Bảo tàng Quảng Nam cho biết, địa điểm khảo cổ Lạc Câu được đặt cho tên gọi của địa điểm phát hiện ra mộ chum thuộc văn hóa Sa Huỳnh tại thôn Lạc Câu, xã Bình Dương, huyện Thăng Bình (Quảng Nam) vào năm 2021. Đây là vùng đất ven bờ sông Trường Giang thuộc vùng cửa sông ven biển nơi sông Trường Giang và Thu Bồn hòa vào nhau chảy ra biển Cửa Đại.

Khu đất dự kiến thăm dò, khai quật thuộc đất vườn thôn Lạc Câu, xã Bình Dương, cách bờ sông Trường Giang 200m về hướng Nam, cách chợ Lạc Câu 3 km về hướng Tây Bắc. Năm 2021, trong quá trình canh tác, người dân địa phương đã phát hiện một mộ chum trên mảnh đất vườn. Sau khi nhận được báo cáo từ người dân, Bảo tàng Quảng Nam đã tiến hành xử lý di vật khảo cổ này. Tại đây đã phát hiện một chum có hình thức mai táng và cách thức sắp đặt các đồ tùy táng tương tự như các địa điểm văn hóa Sa Huỳnh khác. Loại chum hình trụ với nắp hình nón cụt, miệng chum có các cặp lỗ đối xứng phổ biến trong giai đoạn phát triển của văn hóa Sa Huỳnh. Chum được đặt trực tiếp trên nền đất cát, đồ gốm tùy táng đặt bên ngoài và trong lòng chum. Các đồ tùy táng bằng sắt, đồng, đồ trang sức đặt trong lòng và sát đáy chum.

Được biết, quyết định của Bộ VHTTDL cũng nêu rõ, trong thời gian thăm dò, khai quật khảo cổ, cơ quan được cấp giấy phép cần chú ý bảo vệ địa tầng của di tích; có trách nhiệm tuyên truyền cho nhân dân về việc bảo vệ di sản văn hóa ở địa phương, không công bố kết luận chính thức khi chưa có sự thỏa thuận của cơ quan chủ quản và Cục Di sản văn hóa. Những hiện vật thu thập được trong quá trình thăm dò, khai quật khảo cổ, Ban Quản lý Di tích và Bảo tàng Quảng Nam, Sở VHTTDL tỉnh Quảng Nam có trách nhiệm giữ gìn, bảo quản tránh để hiện vật bị hư hỏng, thất lạc và báo cáo Bộ trưởng Bộ VHTTDL phương án bảo vệ và phát huy giá trị những hiện vật đó.

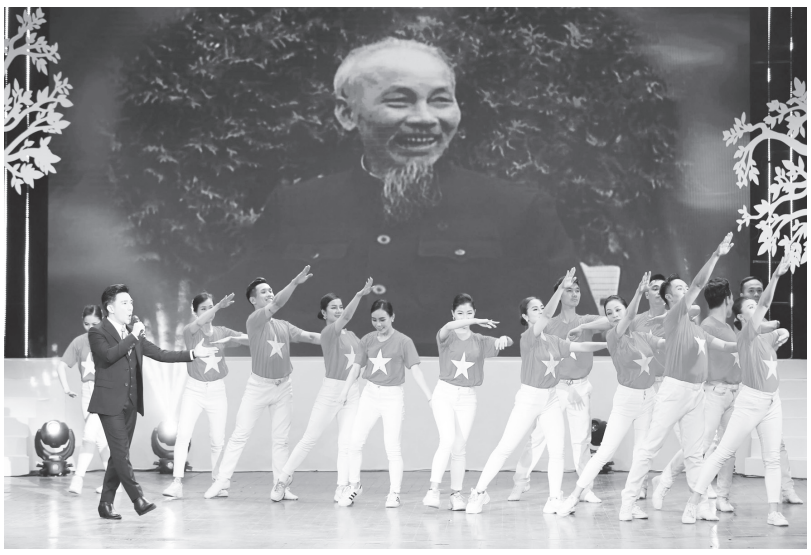
Sau khi kết thúc đợt thăm dò, khai quật khảo cổ, Ban Quản lý Di tích và Bảo tàng Quảng Nam phải có báo cáo sơ bộ và đề xuất phương án quản lý, bảo vệ khu vực đã thăm dò, khai quật khảo cổ trong thời gian chậm nhất 1 tháng và báo cáo khoa học trong thời gian chậm nhất năm, gửi về Bộ VHTTDL. Trước khi công bố kết quả của đợt thăm dò, khai quật khảo cổ, cơ quan được cấp giấy phép trao đổi, thống nhất với Cục Di sản văn hóa.■

CHƯƠNG TRÌNH NGHỆ THUẬT ĐẶC BIỆT *"QUÀ THÁNG 5 DÂNG NGƯỜI"*:

Tháng Năm nhớ Bác, hát mãi tên Người

● **THANH NGỌC - ĐÌNH TOÁN; ảnh: TRẦN HUẤN**

Vào tối ngày 14.5 tại Nhà hát Lớn Hà Nội, chương trình nghệ thuật đặc biệt *Quà tháng 5 dâng Người* sẽ được tổ chức nhân kỷ niệm 135 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh (19.5.1890 - 19.5.2025). Chương trình mang ý nghĩa chính trị, văn hóa và nghệ thuật sâu sắc, góp phần lan tỏa tư tưởng, đạo đức và phong cách Chủ tịch Hồ Chí Minh đến đông đảo công chúng, đặc biệt là thế hệ trẻ.

Liên khúc *"Ai yêu Bác Hồ Chí Minh hơn thiếu niên nhi đồng - Bác Hồ Người cho em tất cả"* thể hiện những tình cảm trân quý mà những người con đất Việt dành cho Bác

Tri ân công lao biển trời của Người

Chương trình do Bộ VHTTDL chỉ đạo, với sự tham gia thực hiện của Báo *Văn Hóa*, Nhà hát Ca múa nhạc Việt Nam và Công ty cổ phần Truyền thông và chiến lược Social impact. Chỉ đạo nghệ thuật chương trình: Thứ trưởng Bộ VHTTDL Tạ Quang Đông; Chỉ đạo sản xuất: NSƯT Nguyễn Hải Linh và Tổng Biên tập Báo *Văn Hóa* Nguyễn Anh Vũ; Tổng đạo diễn: NSƯT Trường Bắc - NSƯT Hoàng Tùng. Chương trình được truyền hình trực tiếp trên sóng VTV1 (Đài Truyền hình Việt Nam).

Quà tháng 5 dâng Người là tiếng lòng tri ân sâu nặng, thể hiện sự kính yêu vô hạn của nhân dân cả nước đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh, thông qua các tiết mục nghệ thuật đặc sắc nhằm tuyên truyền, giáo dục truyền thống yêu nước, lý tưởng cách mạng và lan tỏa việc học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh đến mọi tầng lớp nhân dân; góp phần tạo không khí thi đua sôi nổi, cổ vũ toàn Đảng, toàn dân, toàn quân tiếp tục học tập vì mục tiêu xây dựng đất nước ngày càng giàu mạnh, nhất là trong bối cảnh cả đất nước đang bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

Với thời lượng 80 phút, chương trình không đơn thuần là một đêm nghệ thuật, mà còn là hành trình khắc họa sâu sắc cuộc đời, sự nghiệp cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Chương trình gồm 3 chương: *Người đi tìm hình của nước, Ngọn cờ vì hòa bình* và *Sáng mãi tên Người - Hồ Chí Minh*, được dàn dựng công phu, kết hợp của nhiều loại hình nghệ thuật ca, múa, nhạc, kịch, hoạt cảnh, điện ảnh và công nghệ trình chiếu 3D mapping hiện đại.

Sân khấu như bừng sáng trong niềm xúc động thiêng liêng qua tiết mục mở màn hòa tấu dàn nhạc, hát, múa *Hồ Chí Minh đẹp nhất tên Người*. Tiếp nối là các tiết mục kể về tuổi thơ gian khó, hành trình Bác bôn ba tìm đường cứu nước, những năm tháng lao tù và cuộc sống giản dị của Bác. Các làn điệu dân ca xứ Nghệ, ca khúc trữ tình sâu lắng hay những bản giao hưởng hào hùng sẽ là "cầu nối" giữa khán giả và lịch sử.

Ở chương đầu, chương trình tái hiện tuổi thơ của cậu bé Nguyễn Sinh Cung và chặng đường 30 năm bôn ba tìm đường cứu nước của Người. Tiết mục múa kết hợp trình chiếu hologram trong *Những mùa đông trắng* tạo nên hình ảnh xúc động về những năm tháng Bác hoạt động ở nơi đất khách quê người.

Chương 2 mang thông điệp về tinh thần quốc tế trong tư tưởng Hồ Chí Minh - hòa bình, bác ái và nhân văn. Phóng sự *Hồ Chí Minh - Ngọn cờ vì hòa bình và sức lan tỏa toàn cầu* giúp khán giả tiếp cận với những phát biểu của học giả nước ngoài, bạn bè quốc tế từ Pháp, Ấn Độ, Cuba, châu Phi... Tất cả đều bày tỏ sự kính phục trước tầm vóc tư tưởng và trái tim nhân ái của Người.

Ở chương 3, các tiết mục thể hiện tinh thần đoàn kết của cả dân tộc, vững bước đi theo con đường Bác Hồ đã chọn. Con đường ấy cho đến nay vẫn còn nguyên giá trị, phù hợp với thực tiễn đất nước và xu hướng chung của thế giới.

Đêm của những xúc cảm thiêng liêng

Ở *Quà tháng 5 dâng Người*, những giai điệu như *Ca ngợi Hồ Chủ tịch*, *Bài ca Hồ Chí Minh* hay *Quyền được sống trong hòa bình*... được thể hiện qua giọng ca của những nghệ sĩ hàng đầu. Điểm đặc biệt của chương trình là sự kết hợp giữa các nghệ sĩ nổi tiếng từ nhiều thế hệ như: NSND Thu Hiền, NSND Quang Vinh, NSND Trường Giang, NSND Phương Thảo, NSƯT Lệ Giang, NSƯT Tố Nga, NSƯT Trường Bắc, NSƯT Hoàng Tùng…; cùng những gương mặt trẻ như Anh Tú, Minh Châu, Thảo Nguyên, CeeJay, Lena, Charlie Winston, nhóm Oplus, Hoàng Hải, Trang Pháp, Hoàng Hồng Ngọc, Rapper RamC… Qua đó, chương trình không chỉ hướng đến tiếp nối truyền thống của thế hệ đi trước mà còn truyền cảm hứng đến lớp trẻ hôm nay, giúp lan tỏa thông điệp Hồ Chí Minh một cách gần gũi, sống động.

Chương trình nghệ thuật *"Quà tháng 5 dâng Người"* thể hiện tinh thần đoàn kết của cả dân tộc, vững bước đi theo con đường Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chọn

Các tiết mục *My Kool Việt Nam - Việt Nam quê hương tôi*, hoạt cảnh *Nguyện theo Di chúc của Người* và đặc biệt là liên khúc *Ai yêu Bác Hồ Chí Minh hơn thiếu niên nhi đồng - Bác Hồ Người cho em tất cả* thể hiện những tình cảm trân quý mà mỗi người con đất Việt dành cho Bác, tinh thần dân tộc, sự giao hòa giữa những giá trị truyền thống, hiện đại và quốc tế.

Theo Tổng đạo diễn, NSƯT Trường Bắc, điểm đặc biệt của *Quà tháng 5 dâng Người* nằm ở cách kết hợp nhuần nhuyễn giữa các loại hình nghệ thuật đa dạng như múa, âm nhạc, trích đoạn kịch ngắn, phim tài liệu… Tất cả đều được dàn dựng công phu, phối khí mới, hiện đại nhưng vẫn giữ được tinh thần sâu sắc, thiêng liêng về Bác. Đặc biệt, chương trình ứng dụng công nghệ trình chiếu mapping trong những trường đoạn tái hiện thời gian Bác hoạt động ở Paris, tạo nên không gian nghệ thuật vừa chân thực, vừa giàu tính biểu cảm, giúp khán giả cảm nhận rõ hơn hành trình tìm đường cứu nước đầy gian nan của Người.

Cũng theo NSƯT Trường Bắc, bên cạnh những yếu tố về hình thức dàn dựng, chương trình

còn đưa khán giả đến với hành trình âm nhạc đầy cảm xúc, gắn liền với những dấu mốc thiêng liêng trong cuộc đời Chủ tịch Hồ Chí Minh.

"Chúng tôi lựa chọn những ca khúc hay nhất, sâu lắng nhất ca ngợi Bác, từ thuở ấu thơ ở làng Sen (xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An), tái hiện bằng những làn điệu dân ca Ví, giặm mộc mạc, đậm tình xứ Nghệ. Cho tới khi Bác ra đi tìm đường cứu nước, âm nhạc chuyển sang giọng hò phương Nam, như lời tiễn biệt tha thiết của dân tộc dành cho Người. Và khi lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc vượt qua cột mốc 108 trên biên giới Việt Nam - Trung Quốc, tại làng Pác Bó (tỉnh Cao Bằng), trở về Tổ quốc sau 30 năm bôn ba hải ngoại, làn điệu Then ngân vang giữa suối Lênin - hang Pác Bó như tiếng reo vui chào đón Người trở lại", NSƯT Trường Bắc chia sẻ.

Với *Quà tháng 5 dâng Người*, âm nhạc không chỉ kể chuyện, mà còn khơi dậy cảm xúc và lòng biết ơn sâu sắc. Bên cạnh những tác phẩm ca ngợi Bác, chương trình còn lồng ghép các ca khúc thể hiện tình cảm thiêng liêng mà Bác dành cho đồng bào miền Nam, cùng với khí thế hào hùng của hai cuộc kháng chiến thần thánh, để tôn vinh vai trò lịch sử và lý tưởng sống cao đẹp của Người.

"Thông điệp xuyên suốt mà chúng tôi muốn gửi gắm qua chương trình *Quà tháng 5 dâng Người* không chỉ là sự tri ân sâu sắc với Chủ tịch Hồ Chí Minh - một con người vĩ đại đã dành trọn đời mình cho dân tộc, mà còn là sự kết nối mạnh mẽ giữa quá khứ, hiện tại và tương lai. Trong bối cảnh đất nước đang vươn mình mạnh mẽ để bước vào kỷ nguyên phát triển mới, chương trình đặt trọng tâm vào việc khơi dậy tinh thần học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, đặc biệt trong thế hệ trẻ. Đó là lòng yêu nước, tinh thần tự lực, tự cường, khát vọng cống hiến và trách nhiệm với dân tộc", NSƯT Trường Bắc bày tỏ.

Ê kíp thực hiện chương trình cũng hy vọng, mỗi tiết mục không chỉ là một câu chuyện nghệ thuật, mà còn là một lời gửi gắm tới thế hệ trẻ rằng sự trân trọng quá khứ, biết ơn lịch sử và tinh thần học tập, phấn đấu không ngừng. Đó chính là con đường để hiện thực hóa khát vọng Việt Nam hùng cường, đúng như di nguyện thiêng liêng của Người.

Dẫu Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đi xa, nhưng những di sản tinh thần mà Người để lại vẫn sống mãi trong lòng dân tộc, soi sáng con đường phát triển của đất nước hôm nay. Cả dân tộc luôn nhớ đến Bác bằng tất cả sự kính trọng, biết ơn vô hạn. Bác luôn sống mãi trong lòng nhân dân. Cũng từ đó, chương trình nghệ thuật *Quà tháng 5 dâng Người* như tiếng nói tri ân, là lời hứa của nhân dân gửi đến Người trên chặng đường xây dựng, phát triển đất nước phồn vinh. ■

"CƠN SỐT" SÁCH LỊCH SỬ:

Hiện tượng hiếm gặp của xuất bản

● **MINH HÀ**

Hòa chung không khí kỷ niệm các sự kiện trọng đại của đất nước, thị trường sách Việt Nam chứng kiến sự bùng nổ mạnh mẽ ở dòng sách lịch sử. Các NXB đồng loạt giới thiệu nhiều ấn phẩm đặc sắc, khơi gợi niềm tự hào dân tộc và đáp ứng khát khao khám phá lịch sử nước nhà. Đáng chú ý là sự đón nhận nồng nhiệt từ phía độc giả, đặc biệt là thế hệ trẻ, minh chứng cho sức sống bền bỉ của những câu chuyện hào hùng từ quá khứ.

Độc giả "săn lùng", sách in không kịp

Dịp kỷ niệm 50 năm Ngày Giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước (30.4.1975 - 30.4.2025) vừa qua, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật đã cho ra mắt bạn đọc hơn 20 đầu sách có giá trị, cung cấp góc nhìn khách quan, toàn diện, sâu sắc về cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước của dân tộc, tiêu biểu là các tác phẩm: *Thành phố Hồ Chí Minh - Giờ khắc số 0 - Những phóng sự về kết thúc cuộc chiến tranh 30 năm*; *Đại thắng mùa xuân 1975: Bản hùng ca chiến thắng thời đại Hồ Chí Minh; Phút sụp đổ của Việt Nam cộng hòa; Về đại thắng mùa Xuân năm 1975 qua tài liệu của chính quyền Sài Gòn; Thư vào Nam; Gia đình, bạn bè và đất nước*…

Trong đó, hồi ký *Gia đình, bạn bè và đất nước* của nguyên Phó Chủ tịch nước Nguyễn Thị Bình đã trở thành "hiện tượng" khi được đông đảo bạn đọc săn đón. Bà Phạm Thị Thinh, Phó Giám đốc, Phó Tổng Biên tập NXB Chính trị Quốc gia Sự thật cho biết, chỉ trong một thời gian ngắn phát hành, tác phẩm đã cán mốc 35.000 bản in, một con số ấn tượng hiếm có trong lịch sử xuất bản. Độc giả đã không ngần ngại đặt trước và háo hức chờ đợi từng ngày để sở hữu hồi ký chân thực và xúc động này. Cuốn sách tái hiện hành trình gần một thế kỷ gắn bó với cách mạng của bà Nguyễn Thị Bình bằng lối kể chân thành, xúc động, nhanh chóng chiếm được cảm tình của đông đảo bạn đọc, đặc biệt là sinh viên và các bạn trẻ.

Ngoài ra, tác phẩm *Thành phố Hồ Chí Minh - Giờ khắc số 0 - Những phóng sự về kết thúc cuộc chiến tranh 30 năm* của nhóm tác giả phóng viên nước ngoài chứng kiến giờ khắc chiếc xe tăng số 390 húc đổ cổng Dinh Độc Lập, đất nước Việt Nam hoàn toàn độc lập, thống nhất, cũng được bạn đọc đặc biệt chú ý. Phó Giám đốc NXB Chính trị Quốc gia Sự thật Nguyễn Thái Bình chia sẻ: "Qua truyền thông báo chí, mạng xã hội những ngày qua và vẫn tiếp tục lên xu hướng, 2 cuốn sách này được đặc biệt quan tâm, săn lùng và NXB in không kịp phát hành cho độc giả".

Thành phố Hồ Chí Minh - Giờ khắc số 0 - Những phóng sự về kết thúc cuộc chiến tranh 30 năm được xuất bản sau 4 tháng kể từ ngày 30.4.1975 tại Đức, và năm 2025, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật dịch và xuất bản tại Việt Nam. 4.000 bản đã được bán hết chỉ sau 3 ngày phát hành.

Nhiều đơn vị xuất bản khác cũng ghi nhận các tác phẩm thu hút độc giả. NXB Tổng hợp TP Hồ Chí Minh tái bản cuốn *Phạm Xuân Ẩn - Tên người như cuộc đời* với 2.000 bản được bán hết chỉ trong mấy ngày nghỉ lễ, và tiếp tục in thêm 3.000 cuốn để phục vụ bạn đọc. Đại diện Nhã Nam cũng cho biết, tác phẩm *Từ sông Bến Hải đến Dinh Độc Lập* - hồi ký của Thiếu tướng Hoàng Đan đã bán được hơn 6.000 bản sau một tháng phát hành; *Thư cho em* của cùng tác giả vẫn giữ vững sức hút với hơn 40.000 bản kể từ năm 2024.

Tạo sức hút, kết nối với bạn đọc qua nền tảng số

Những ngày này, độc giả nô nức tìm về những trang sử hào hùng của dân tộc, đặc biệt, kỷ niệm Chiến thắng Điện Biên Phủ "lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu" (7.5.1954) tiếp tục nhận được sự quan tâm sâu sắc của bạn đọc. Từ những công trình nghiên cứu chuyên sâu, hồi ức, hồi ký, đến các tác phẩm văn chương xúc động lòng người… đã được các NXB Quân đội nhân dân, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, NXB Trẻ, NXB Kim Đồng... cho ra mắt và tái bản, tiêu biểu như: *70 câu hỏi - đáp về chiến thắng Điện Biên Phủ, Đường tới Điện Biên Phủ, Điện Biên Phủ - điểm hẹn lịch sử*…

Tiếp nối mạch nguồn tri ân, tháng 5 này, nhân kỷ niệm 135 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh (19.5.1890 - 19.5.2025), NXB Chính trị Quốc gia Sự thật phối hợp Omega+ giới thiệu đến độc giả tác phẩm *Bông sen vàng* của nhà văn Bùi Sơn Tùng. Được biết đến là một trong những cây bút khắc họa sâu sắc về Chủ tịch Hồ Chí Minh, nhà văn Bùi Sơn Tùng đã dành trọn tâm huyết để tái hiện chân dung thời niên thiếu của Người, từ khi còn là cậu bé Nguyễn Sinh Côn.

Hòa chung không khí kỷ niệm, trước đó, NXB Trẻ cũng giới thiệu đến độc giả bộ sách kỷ niệm, được chia thành 4 nhóm chủ đề chính: *Di sản Hồ Chí Minh; Danh nhân Việt Nam; Văn hóa - Địa lý - Lịch sử; Văn học*. Nổi bật trong đó là bộ *Di sản Hồ Chí Minh* với tác phẩm *Vì độc lập tự do, vì chủ nghĩa xã hội* - tuyển tập những bài nói và viết có giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh giai đoạn 1920-1969, cùng cuốn sách ảnh song ngữ *Uncle Hồ, the name that illuminates Việt Nam's beauty*, góp phần lan tỏa vẻ đẹp Việt Nam và hình ảnh Bác Hồ đến bạn bè quốc tế.

Ở mảng văn học, bên cạnh bộ *Văn học miền Nam lục tỉnh* của Nguyễn Văn Hầu, độc giả có dịp tái ngộ bộ tiểu thuyết tình báo lừng danh *Ván bài lật ngửa*, lấy cảm hứng từ cuộc đời huyền thoại của anh hùng tình báo Phạm Ngọc Thảo của tác giả Nguyễn Trương Thiên Lý. Đại diện NXB Trẻ chia sẻ, việc tái bản nhiều lần bộ sách này là theo yêu cầu của đông đảo độc giả. Qua đó khẳng định sức sống bền bỉ và giá trị vượt thời gian của tác phẩm.

Sức nóng lan tỏa từ các ấn phẩm lịch sử trong những ngày lễ trọng đại này không chỉ đơn thuần là một hiện tượng nhất thời, mà còn là minh chứng rõ nét cho nhu cầu tìm hiểu và trân trọng quá khứ sâu sắc của công chúng đương đại. Khát vọng được kết nối với cội nguồn, với những trang sử hào hùng và bi tráng của dân tộc đang trỗi dậy mạnh mẽ trong mọi tầng lớp nhân dân, đặc biệt là ở thế hệ trẻ - những chủ nhân tương lai của đất nước.

Nói về xu hướng tích cực này, đại diện NXB Chính trị Quốc gia Sự thật nhấn mạnh vai trò then chốt của việc đẩy mạnh ứng dụng công nghệ số trong việc lan tỏa tri thức. Trong kỷ nguyên số, các nền tảng mạng xã hội như Facebook, TikTok, YouTube trở thành cầu nối hiệu quả, giúp các đơn vị xuất bản tiếp cận độc giả ở mọi lứa tuổi.

Những bài giới thiệu sách, thước phim và hình ảnh lịch sử sống động, cùng chương trình giao lưu, tọa đàm trực tuyến hấp dẫn đã thổi một làn gió mới vào việc khám phá lịch sử dân tộc. Nhờ đó, những câu chuyện tưởng chừng khô khan trở nên gần gũi, trực quan, khơi gợi niềm đam mê khám phá một cách tự nhiên và đầy hứng thú, đặc biệt là đối với giới trẻ vốn quen thuộc với công nghệ số. Sự kết hợp hài hòa giữa giá trị nội dung sâu sắc và phương thức truyền tải hiện đại đang mở ra một chương mới đầy triển vọng cho dòng sách lịch sử Việt Nam. ■

Hồi ký "Gia đình, bạn bè và đất nước" của nguyên Phó Chủ tịch nước Nguyễn Thị Bình đã trở thành "hiện tượng" khi được đông đảo bạn đọc săn đón

CỘNG ĐỒNG KỂ CHUYỆN VĂN HÓA:

Hành trình hồi sinh văn hóa Cơ Tu ở Hòa Vang

● **NGỌC HÀ**

Trong làn sóng công nghệ 4.0, người Cơ Tu ở huyện Hòa Vang (TP Đà Nẵng) vẫn âm thầm dệt nên tấm lưới văn hóa bền chặt từ ký ức đại ngàn. Từng câu hát lý, nói lý, từng điệu múa *Tung tung da dá*, từng tấm thổ cẩm được dệt thủ công không chỉ là di sản, mà còn là minh chứng sống động cho bản lĩnh gìn giữ cội nguồn giữa thời đại hội nhập.

Trên hành trình ấy, những già làng, nghệ nhân chính những "cầu nối thế hệ", truyền lửa đam mê và niềm tự hào văn hóa đến lớp trẻ Cơ Tu. Bằng trí nhớ và đôi tay tài hoa, bằng tình yêu tha thiết với núi rừng, họ đã đưa văn hóa dân tộc mình thăng hoa trong lòng thời đại mới.

Già làng các thôn hát lý, nói lý trong "Lễ ăn thề kết nghĩa anh em" của người Cơ Tu

"Vũ điệu dâng trời" của người Cơ Tu vẫn hiện lên phóng khoáng, cuốn hút trong mỗi dịp lễ hội

Gieo mầm di sản từ cộng đồng

Tại các thôn Tà Lang, Giàn Bí (xã Hòa Bắc), các lớp học nói lý - hát lý thu hút ngày càng đông thanh niên, học sinh tham gia. Đây là kết quả của đề án bảo tồn và phát huy văn hóa Cơ Tu do UBND TP Đà Nẵng triển khai, với trọng tâm là khôi phục các loại hình nghệ thuật, trang phục, kiến trúc và nghề truyền thống.

Huyện Hòa Vang đã thành lập nhiều CLB hát lý - nói lý, mời già làng, nghệ nhân uy tín tham gia truyền dạy cho thế hệ trẻ. Một trong những người tiên phong là già làng Bùi Văn Siêng, nghệ nhân thôn Giàn Bí. Là người có khả năng hát lý - nói lý nhuần nhuyễn, ông đã tâm huyết soạn lại hơn 50 bài hát lý, mỗi bài gắn liền với một phong tục, một hoàn cảnh riêng trong đời sống cộng đồng. "Hát lý không học một ngày hay một buổi mà xong. Nhưng cứ dạy từ từ, bà con rồi sẽ hiểu, sẽ yêu. Tôi nói với lớp trẻ, hát lý là học để giữ quê mình trong từng lời ca", ông Siêng chia sẻ.

Từ những lớp học ban đầu, nghệ thuật hát lý - nói lý dần trở lại trong đám cưới, lễ hội, lễ kết nghĩa anh em… Nhiều người như ông A Lăng Mỹ, một học viên tiêu biểu, giờ đây đã có thể đứng ra hát lý tại các sự kiện của thôn. "Tôi tự tin thể hiện vì đây là cách người Cơ Tu kết nối, chào đón nhau bằng lời ca mộc mạc, chân thành", ông Mỹ nói đầy tự hào.

Theo ông Hồ Phú Thanh, Phó Chủ tịch UBND xã Hòa Bắc, các lớp dạy nghề truyền thống như đan lát, dệt vải, hát lý đều được mở miễn phí và hỗ trợ kinh phí cho học viên. Điều đáng mừng là bà con tham gia rất đầy đủ, chủ động, tự nguyện, cho thấy ý thức rõ ràng trong việc bảo tồn văn hóa dân tộc.

Không dừng lại ở cộng đồng người lớn, các trường học ở Tà Lang, Giàn Bí còn đưa văn hóa Cơ Tu vào chương trình ngoại khóa. Từ lớp mẫu giáo đến THCS, học sinh được "trải nghiệm thực tế" các hoạt động truyền thống, tạo nền tảng từ sớm cho tình yêu văn hóa dân tộc. Đó là cách để trẻ em Cơ Tu hiểu về cội nguồn, về niềm tự hào của chính mình.

Mỗi câu chuyện văn hóa là một sản phẩm du lịch

Tại Hòa Vang, đề án bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Cơ Tu đã và đang được triển khai một cách bài bản, hiệu quả. Bên cạnh việc khôi phục các loại hình nghệ thuật như múa Tung tung da dá, hát lý - nói lý, nghề dệt thổ cẩm…, địa phương còn hướng đến mục tiêu lâu dài: Biến mỗi giá trị văn hóa thành một sản phẩm du lịch cộng đồng đặc sắc.

Từ năm 2023, Hòa Vang đã mở các lớp đào tạo kỹ năng làm du lịch cộng đồng, đặc biệt chú trọng việc kể chuyện văn hóa, một hình thức truyền tải giá trị truyền thống đầy hấp dẫn. Đối tượng được ưu tiên gồm học sinh, sinh viên người dân tộc thiểu số và các chủ homestay tại Tà Lang, Giàn Bí - những người trực tiếp tương tác với du khách. Họ được học cách kể lại nguồn gốc lễ hội, phong tục, nghệ thuật, để không gian du lịch trở thành nơi giao thoa văn hóa sống động giữa chủ và khách.

"Người dân các thôn Tà Lang, Giàn Bí giờ đây làm du lịch theo nhóm: Nhóm đan lát, nhóm dệt vải, nhóm múa, nhóm ẩm thực, nhóm hướng dẫn viên… Họ vừa là người kể chuyện văn hóa, vừa là người gìn giữ bản sắc", ông Hồ Phú Thanh chia sẻ. Hiện toàn xã có 21 điểm du lịch, khi có khách, các nhóm sẵn sàng phục vụ, đưa văn hóa Cơ Tu đến gần hơn với du khách, đặc biệt là khách quốc tế, những người luôn tò mò và háo hức được khám phá bản sắc địa phương.

Một trong những người gắn bó với du lịch cộng đồng từ buổi đầu là ông Nguyễn Văn Trung, chủ homestay Trung Tam (thôn Tà Lang). Hiện ông đang là người dẫn chương trình các tour trải nghiệm văn hóa Cơ Tu cho sinh viên, du khách trong và ngoài nước. Ông cho rằng việc gắn văn hóa với du lịch không chỉ giúp khơi dậy bản sắc mà còn mở ra hướng phát triển kinh tế bền vững:

"Dù tiến độ khôi phục một số loại hình nghệ thuật còn chậm, nhưng hiệu quả đã rõ rệt. Những lễ hội như tháng 4 vừa rồi cho thấy thanh niên Cơ Tu vẫn rất mặn mà với truyền thống. Văn hóa dân tộc đã ngấm vào lớp trẻ từ mẫu giáo trở lên".

Già làng Bùi Văn Siêng, người tích cực trong nhóm du lịch cộng đồng liên thôn, cũng khẳng định: "Muốn làm du lịch tốt, người Cơ Tu phải giữ gìn bản sắc của mình. Từ phong tục, ẩm thực, đến nghề truyền thống, tất cả là niềm tự hào, là điều du khách tìm đến. Nếu không có văn hóa, thì làm du lịch chỉ là hình thức".

Người dân Tà Lang, Giàn Bí còn góp hiện vật, vật dụng truyền thống để xây dựng nhà cộng đồng - nơi trưng bày, tái hiện không gian văn hóa Cơ Tu. Mỗi người một tay, ai có gì góp nấy, để cùng tạo nên một bản làng không chỉ tiếp đón du khách, mà còn gìn giữ ký ức của dân tộc mình.

Từ những lời kể mộc mạc, những điệu múa thiêng, đến từng tấm thổ cẩm và nếp nhà cộng đồng - mỗi chi tiết đều chứa đựng một câu chuyện văn hóa. Và khi những câu chuyện ấy được kể bằng trái tim của người bản địa, chúng trở thành những sản phẩm du lịch độc đáo, góp phần gìn giữ di sản và nâng cao sinh kế cho cộng đồng. ■

Ninh Thuận chi hơn 10 tỉ đồng bảo tồn Lễ hội Katê của đồng bào Chăm

UBND tỉnh Ninh Thuận đã có quyết định phê duyệt Đề án "Bảo tồn và phát huy giá trị Lễ hội Katê của đồng bào Chăm tỉnh Ninh Thuận giai đoạn 2025-2030". Đề án nhằm gìn giữ, phục dựng và phát huy những giá trị văn hóa đặc sắc, độc đáo của Lễ hội Katê - một trong những lễ hội truyền thống quan trọng nhất của đồng bào Chăm theo đạo Bàlamôn.

Mục tiêu của Đề án nhằm bảo tồn các nghi thức, nghi lễ, nghệ thuật trình diễn, trang phục truyền thống, nhạc cụ, cùng các di sản văn hóa phi vật thể gắn liền với Lễ hội Katê. Theo đó, nhiều hoạt động cụ thể sẽ được triển khai như phục dựng, tổ chức Lễ hội Katê định kỳ tại các điểm di tích tiêu biểu Tháp Po Klong Garai, Tháp Po Rome; hỗ trợ nghệ nhân, duy trì các làng nghề truyền thống phục vụ lễ hội; số hóa và lưu trữ tư liệu liên quan; quảng bá lễ hội ra bên ngoài; lồng ghép nội dung lễ hội vào chương trình học đường và hoạt động du lịch… Tổng kinh phí thực hiện Đề án gần 10,5 tỉ đồng.

TRUNG HUY

Áo dài Nhật Bình tại sự kiện thời trang ở Hoa Kỳ

Đại sứ quán Việt Nam tại Hoa Kỳ vừa đưa bộ trang phục áo dài Nhật Bình nằm trong bộ sưu tập đặc biệt của nhà thiết kế Cao Minh Tiến tham gia trưng bày tại Gala và Triển lãm thời trang Ngoại giao đoàn tại thủ đô Washington D.C. Sự kiện không chỉ là sân chơi nghệ thuật, mà còn là dịp để kết nối cộng đồng ngoại giao, chính khách, nhà thiết kế và người yêu thời trang trong không gian giao thoa giữa bản sắc văn hóa và thông điệp hòa bình toàn cầu.

Tại sự kiện, áo dài Nhật Bình đã thu hút sự quan tâm của quan khách về ý nghĩa trang phục, phong cách kết hợp giữa truyền thống và hiện đại cùng chất liệu tơ sống và lụa Việt. Lấy cảm hứng từ vẻ đẹp của áo Nhật Bình, những họa tiết hoa văn mang màu sắc cung đình đã được nhà thiết kế Cao Minh Tiến sử dụng, sắp xếp thật hiện đại trẻ trung, đem đến một cái nhìn mới mẻ về trang phục truyền thống của người Việt.

HUY VŨ

Giữ hồn tuồng, giữ nếp làng

● NGUYỄN LINH

Giữa dòng chảy hối hả của cuộc sống, khi nhiều loại hình nghệ thuật xưa cũ dần lặng lẽ lui vào quên lãng, thì tại làng Kim Sơn, xã Hoằng Kim, huyện Hoằng Hóa (Thanh Hóa), người dân vẫn giữ lửa cho một "báu vật" văn hóa: Nghệ thuật tuồng cổ. Không cần ánh đèn sân khấu rực rỡ, chính những mái đình làng, những đêm diễn quây quần bên nhau đã trở thành nơi nuôi dưỡng tình yêu tuồng cổ từ đời này sang đời khác.

Ở đó, ông truyền cháu, cha truyền con, tiếng trống, nhịp phách hòa cùng lời ca không chỉ lay động lòng người mà còn gắn kết gia đình, gắn bó xóm làng. Tuồng cổ hiện diện như một nhịp cầu nối quá khứ với hiện tại, nhắc nhớ cội nguồn và nuôi dưỡng tinh thần cộng đồng - thứ không bao giờ bị lãng quên trong tâm thức người Việt.

Người dân làng Kim Sơn, xã Hoằng Kim, huyện Hoằng Hóa (Thanh Hóa) gìn giữ và phát huy nghệ thuật tuồng cổ quý báu của cha ông

Khúc hoài niệm giữa thời hiện đại

Con đường làng Kim Sơn như một dải ký ức dịu dàng, với mái ngói rêu phong thấp thoáng bên vườn cây xanh mướt. Trong ngôi nhà cấp bốn giản dị, ông Nguyễn Xuân Long, Chủ tịch Hội Người cao tuổi xã Hoằng Kim, đón chúng tôi bằng nụ cười mộc mạc. Bên ấm trà xanh, ông kể say sưa về bộ môn nghệ thuật đã gắn bó máu thịt với người dân nơi đây.

"Kim Sơn vốn là miền quê trù phú với núi Kim Sơn phía tây, dòng Trà Giang phía bắc, cảnh sắc ấy đã nuôi dưỡng tâm hồn chúng tôi. Tuồng cổ ở Kim Sơn không đơn thuần là giải trí, đó là món ăn tinh thần, là biểu tượng văn hóa làng quê bao đời", ông Long xúc động chia sẻ.

Không ai nhớ chính xác tuồng cổ xuất hiện ở đây từ bao giờ. Chỉ biết rằng, tuổi thơ ông Long cùng lũ trẻ từng mê mẩn theo người lớn ra sân đình, mắt không rời những vai "kép đen", "kép đỏ" với dáng đi uy nghi, điệu múa mềm mại và trang phục lộng lẫy. Những tiếng trống chầu rộn ràng, những lời hát ngân vang đã thấm đẫm vào ký ức ông không thể nào quên.

Đã từng có thời, Kim Sơn vang danh khắp vùng với phường tuồng nức tiếng. Những vở diễn như *Sơn Hậu*, *Đào Tam Xuân loạn trào*, *Mã Long Mã Phụng*… được biểu diễn khắp nơi, gây dựng nên lớp lớp nghệ sĩ chân đất tài hoa. Dù lúc đó Hoằng Hóa đã có nhiều phường tuồng và chèo hoạt động, nhưng cái tên Kim Sơn vẫn được nhắc đầu tiên khi nói đến tuồng cổ.

Theo *Địa chí Văn hóa Hoằng Hóa*, các phường tuồng, phường chèo nơi đây đều hình thành từ lòng đam mê và sự tự nguyện. Với người dân, sân khấu là máu thịt, là một phần không thể thiếu trong đời sống tinh thần cộng đồng.

Nhưng rồi, như bao giá trị truyền thống khác, tuồng cổ Kim Sơn cũng trải qua những tháng ngày trầm lắng. Đầu thế kỷ XXI, sân đình thưa vắng, nghệ nhân chẳng còn ai hóa thân thành "kép", đêm hội rơi vào lặng im, một nỗi xót xa âm ỉ trong lòng những người từng yêu tuồng.

Ông Long chậm rãi kể: "Đã có lúc, chúng tôi tưởng rằng tuồng cổ sẽ chỉ còn trong ký ức của những người già…". Nhưng Kim Sơn đã không để ký ức ấy ngủ yên. Khoảng hơn một thập kỷ trở lại đây, với sự quyết tâm của người dân và sự đồng hành của chính quyền xã, tuồng cổ đã được hồi sinh. Ngọn lửa đam mê được thắp lại bằng chính tinh thần cộng đồng, bằng sự gắn bó giữa các thế hệ trong gia đình, dòng tộc.

Năm 2013, CLB hát tuồng và trống hội Kim Sơn chính thức ra đời. Khởi đầu chỉ với 18 thành viên, nhưng ai nấy đều tràn đầy nhiệt huyết. Họ không đơn thuần luyện tập để biểu diễn, mà là để giữ lấy "hồn làng", để nuôi dưỡng tinh thần đoàn kết, gìn giữ bản sắc và gắn kết các thế hệ thông qua nghệ thuật.

Gìn giữ "hồn làng" qua từng nhịp trống chầu

Giữa vòng xoáy hiện đại hóa và sự bủa vây của công nghệ, vẫn có những ngọn lửa âm thầm cháy, những con người lặng lẽ thắp sáng giá trị truyền thống bằng tình yêu và trách nhiệm. Tại Kim Sơn, nghệ thuật tuồng cổ đang hồi sinh mạnh mẽ, lan tỏa từ sân đình làng đến trái tim cộng đồng.

Người phụ nữ giữ vai trò then chốt trong công cuộc hồi sinh ấy là bà Nguyễn Thị Miên, Chủ nhiệm CLB hát tuồng và trống hội Kim Sơn. Sinh ra trong một gia đình yêu nghệ thuật, sở hữu năng khiếu bẩm sinh, bà đã sớm học hỏi từ các nghệ nhân cao tuổi, rèn luyện từ kỹ thuật hát xướng đến biểu diễn "có bộ", kết hợp hài hòa giữa giọng ca, hình thể và nhạc cụ truyền thống.

Từ 18 thành viên ban đầu, đến nay CLB đã phát triển lên 30 thành viên, chủ yếu là phụ nữ, tuổi từ 50-65. Không chỉ biểu diễn phục vụ lễ hội địa phương, họ còn thường xuyên giao lưu tại các hội thi văn hóa cấp tỉnh và đặc biệt là mở lớp truyền dạy tuồng cho thanh thiếu nhi, ươm mầm thế hệ kế thừa.

Thế nhưng, hành trình giữ hồn tuồng ở Kim Sơn vẫn đầy thử thách. Ông Lê Viết Dân, Bí thư Đảng ủy xã Hoằng Kim, không giấu được trăn trở: "Mỗi vở tuồng cần nhiều đạo cụ, trang phục công phu, trong khi nguồn kinh phí gần như không có. Các thành viên CLB đều tham gia tự nguyện, không thù lao. Chính quyền rất muốn hỗ trợ, nhưng nguồn lực địa phương còn hạn hẹp".

Ngoài khó khăn vật chất, tuồng cổ còn đối mặt với áp lực cạnh tranh từ phim ảnh, mạng xã hội, game online - những thứ đang chiếm lĩnh không gian giải trí của giới trẻ. Để kéo thế hệ mới quay lại với nghệ thuật truyền thống, không chỉ cần tình yêu mà còn phải có chiến lược truyền thông, tổ chức bài bản.

Dẫu vậy, những "người giữ lửa" của Kim Sơn vẫn kiên cường bám trụ. Họ tin rằng, với vẻ đẹp độc đáo về hình thức biểu diễn, ngôn ngữ sân khấu và giá trị nhân văn sâu sắc, tuồng cổ vẫn có thể chạm vào trái tim khán giả hiện đại, nếu được đầu tư và phát huy đúng cách. "Chúng tôi mong có một Nhà văn hóa riêng cho CLB, có kinh phí để may thêm trang phục, mua đạo cụ chuẩn hơn. Khi đó, các em nhỏ sẽ được học bài bản, nuôi dưỡng tuồng cổ một cách dài lâu", bà Miên bày tỏ.

Có thể nói, tuồng cổ Kim Sơn chính là hồn cốt văn hóa thấm đẫm trong từng mái nhà, từng nếp sống của bao thế hệ người dân nơi đây. Với họ, tuồng không chỉ là nghệ thuật, mà còn là sợi dây nối kết cộng đồng, là cầu nối giữa quá khứ và hiện tại, là không gian để cùng nhớ - cùng sống - cùng gìn giữ. Và chừng nào còn những ánh mắt đắm say dõi theo bước chân hóa thân của nghệ sĩ, chừng ấy tuồng cổ Kim Sơn còn vang vọng - sống động như một khúc trường ca bất tận trong mỗi gia đình Việt.■

Hàng trăm ngàn phụ nữ Thủ đô được hỗ trợ vay vốn, khởi nghiệp

Hội LHPN TP Hà Nội vừa tổ chức Hội nghị tổng kết Đề án Hỗ trợ phụ nữ Thủ đô khởi nghiệp giai đoạn 2018-2025. Kết quả cho thấy, trong 7 năm qua đã có 858.225 hội viên phụ nữ được tham gia các hoạt động tuyên truyền nâng cao nhận thức về khởi nghiệp, phát triển kinh tế; 60.450 lượt nữ chủ doanh nghiệp, nữ quản lý hợp tác xã, nữ chủ cơ sở sản xuất, hộ kinh doanh được nâng cao năng lực khởi nghiệp và kết nối hỗ trợ hiện thực hóa ý tưởng khởi nghiệp.

Cùng với đó, các cấp Hội tín chấp với ngân hàng, tổ chức tín dụng hỗ trợ 158.020 phụ nữ vay vốn hơn 10.000 tỉ để đầu tư phát triển kinh tế, khởi nghiệp; 14.376 doanh nhân nữ được hỗ trợ xúc tiến thương mại thông qua các chương trình quảng bá giới thiệu sản phẩm. Ngoài ra, mạng lưới 60 CLB doanh nhân nữ, 22 tổ phụ nữ khởi nghiệp thuộc Hội LHPN Hà Nội, quận, huyện, thị xã và cơ sở được thành lập với 3.680 nữ doanh nhân tham gia. Trong 7 năm đã có 5.250 phụ nữ kinh doanh, khởi nghiệp, hoàn thành 209% chỉ tiêu đề án của thành phố.

Những con số biết nói đã khẳng định vai trò của tổ chức Hội trong chăm lo đời sống và tăng quyền năng cho phụ nữ Thủ đô trong lĩnh vực kinh tế, góp phần đảm bảo mục tiêu bình đẳng giới. Đồng thời, phong trào phụ nữ khởi nghiệp đã góp phần tăng tỷ lệ phụ nữ làm chủ doanh nghiệp trên địa bàn từ 21,6% năm 2017 lên 29,5% năm 2024, đóng góp tích cực vào phát triển kinh tế xã hội của Thủ đô.

Tại chương trình, các đại biểu đã trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm về kết quả thực hiện đề án; làm rõ những khó khăn, vướng mắc và đề xuất các giải pháp để tiếp tục đồng hành hỗ trợ phụ nữ Thủ đô khởi nghiệp và khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, đáp ứng yêu cầu phát triển trong giai đoạn mới. Nhân dịp này, 32 tập thể và 29 cá nhân đã vinh dự nhận Bằng khen của UBND TP và Hội Liên hiệp Phụ nữ TP Hà Nội vì có thành tích trong thực hiện đề án Hỗ trợ phụ nữ Thủ đô khởi nghiệp giai đoạn 2018-2025.

A.THỊNH

BƯỚC CHÂN NGOẠI BINH TRÊN ĐẤT VIỆT:

Hòa nhập, ảnh hưởng và góc khuất

LTS: Suốt hành trình hơn hai thập kỷ kể từ khi bóng đá Việt Nam chuyển mình lên chuyên nghiệp, các ngoại binh đã trở thành một phần không thể thiếu trong dòng chảy V.League. Loạt bài này nhằm nhìn lại vai trò và ảnh hưởng của ngoại binh trong lịch sử V.League, nơi bóng đá không chỉ là sân cỏ, mà còn là không gian hội nhập của văn hóa, con người và khát vọng vươn lên. Qua từng bài viết, không chỉ điểm lại những thống kê nổi bật, tên tuổi tiêu biểu hay những "góc tối" còn tồn tại, mà còn khắc họa một cách gần gũi đời sống của các cầu thủ ngoại trên đất Việt.

Bài 1

25 năm thăng trầm và dấu ấn ngoại binh tại V.League

● **NGỌC TRUNG**

25 năm qua ngoại binh đã, đang và sẽ là một phần không thể tách rời của lịch sử V.League, với đầy đủ gam màu rực rỡ lẫn mảng tối trầm lắng.

Hoàng Vũ Samson, một trong những ngoại binh ghi dấu ấn đậm nét nhất trong lịch sử V.League

Từ buổi bình minh chuyên nghiệp

Từ khi giải vô địch quốc gia Việt Nam chuyển sang chuyên nghiệp, các ngoại binh đã trở thành một phần không thể thiếu. Tiên phong là HAGL và Gạch Đồng Tâm Long An. Ngay từ 2003, đội bóng phố núi đã gây tiếng vang khi chiêu mộ loạt ngôi sao Thái Lan như Kiatisuk, Tawan Sripan, Nirut, Dusit, Sakda… Cùng thời điểm đó, Gạch Đồng Tâm Long An dưới thời HLV Henrique Calisto đưa về các hảo thủ Brazil như thủ môn Fabio Santos, tiền đạo Carlos Rodrigues, Antonio Carlos… và nhanh chóng thu về thành quả ấn tượng. Trong giai đoạn 2003-2006, "gỗ" (2003, 2004) và "gạch" (2005, 2006) thay nhau thống trị V.League.

Bên cạnh những đội bóng hưởng trái ngọt, không ít CLB lao đao vì ngoại binh kém chất lượng. Nhiều cầu thủ ngoại dạng thử việc hoặc trình độ thấp, thường được gọi là "Tây ba lô", đổ về Việt Nam tìm cơ hội, khiến các đội vừa mất tiền vừa tốn thời gian sàng lọc. Sông Lam Nghệ An sau vài mùa đầu có ngoại binh tốt như Enock Kyembe, Lulenti đã liên tục vấp phải những "Tây ba lô" gây thất vọng, ảnh hưởng thành tích. Thậm chí Đồng Tháp và Khánh Hòa còn dính bê bối, kiện cáo liên quan đến ngoại binh, và rốt cuộc cả hai đội sau đó đều rớt hạng - một bài học nhớ đời về tuyển chọn cầu thủ nước ngoài.

Nhìn lại chặng đường 25 năm, V.League đã chứng kiến sự góp mặt của khoảng 1.000 lượt cầu thủ ngoại đến từ hàng chục quốc gia trên khắp thế giới. Từ những năm đầu chỉ lác đác vài ba ngoại binh, đến nay mỗi CLB có thể đăng ký 3-4 cầu thủ nước ngoài trong đội hình mỗi mùa. Đáng chú ý, có những trường hợp ngoại binh đã nhập quốc tịch Việt Nam, cách mà một số đội sử dụng để "lách luật" tăng cường thêm suất cầu thủ ngoài quota. Suốt chiều dài đó, chính sách sử dụng ngoại binh cũng nhiều lần thay đổi. Nhưng dẫu biến động như thế nào, ngoại binh đã trở thành một phần không thể thiếu của V.League, góp phần nâng tầm giải đấu nhưng cũng đặt ra không ít vấn đề đáng cân nhắc.

Sức mạnh ngoại binh - không thể thiếu trên sân cỏ V.League

Không quá lời khi nói rằng thành bại tại V.League gắn chặt phong độ ngoại binh. Hầu hết nhà vô địch V.League đều sở hữu dàn "lính lê dương" chất lượng cao. Sau HAGL và Gạch Đồng Tâm Long An, Bình Dương đăng quang năm 2007 và 2008 nhờ sự bùng nổ của Kesley Alves. Đà Nẵng vô địch năm 2009 và 2012 với chân sút Gaston Merlo người Argentina. Hà Nội FC vô địch nhiều lần từ 2010 đến nay với cặp tiền đạo Hoàng Vũ Samson - Gonzalo (Nigeria và Argentina). Mới nhất, ĐKVĐ Nam Định đăng quang mùa 2023/24 nhờ công lớn của "song sát" người Brazil là Rafaelson Fernandes (đã nhập tịch thành Nguyễn Xuân Son) và Hendrio Araujo. Tiền đạo Xuân Son thậm chí lập kỷ lục ghi 31 bàn trong một mùa. Những ngoại binh ấy không chỉ trực tiếp đem về bàn thắng, danh hiệu cho CLB mà còn tạo ra "giá trị gia tăng" khi truyền cảm hứng luyện tập, tính chuyên nghiệp cho đồng đội nội, giúp cầu thủ Việt Nam học hỏi nhiều về chuyên môn. Sự hiện diện của họ cũng là thước đo hữu ích để giới chuyên môn trong nước nhận ra khoảng cách trình độ giữa bóng đá Việt Nam với thế giới.

Thống kê suốt chiều dài V.League cho thấy, danh hiệu Vua phá lưới hầu như thuộc về các chân sút ngoại, trong đó có thể thấy sự áp đảo của các ngoại binh đến từ ba cường quốc bóng đá "xuất khẩu cầu thủ" là Brazil, Nigeria và Argentina. Bóng đá Nigeria sản sinh ra những chân sút lợi hại như Hoàng Vũ Samson, Achilefu, Ejike Amaobi hay Ganiyu Oseni - tất cả đều từng đoạt ngôi Vua phá lưới V.League. Argentina có Gonzalo và Gaston Merlo, bộ đôi này cộng lại đã 5 lần giành danh hiệu vua phá lưới các mùa giải (riêng Merlo 4 lần). Còn các chân sút Brazil thậm chí thống trị khi đã "xé lưới" V.League ở 9 mùa giải.

Về quốc tịch, nếu như giai đoạn 2005-2015, cầu thủ châu Phi "phủ sóng" V.League với rất nhiều gương mặt đến từ Nigeria, Cameroon, Senegal, Uganda… thì khoảng 5-7 năm trở lại đây, làn sóng Nam Mỹ, đặc biệt là Brazil lại trỗi dậy mạnh mẽ. Mùa giải 2023/24 chứng kiến xu hướng "Brazil hóa" khi 31/48 ngoại binh toàn giải mang quốc tịch Brazil. Sang đến mùa 2024-2025, tỷ lệ này tiếp tục duy trì. Rõ ràng, các cầu thủ từ "xứ sở Samba" với nền tảng kỹ thuật tốt đang tràn ngập sân cỏ Việt, thay cho hình bóng các "ông Tây" châu Phi trước kia. Bên cạnh con số còn là câu chuyện. CĐV Hải Phòng mãi nhớ về một Leandro tài hoa và cá tính. Hình ảnh Kiatisuk gảy đàn và hát trên phố Núi đầy sương mới thật thi vị. Ngoài ra, nhiều ngoại binh còn chọn gắn bó lâu dài với mảnh đất hình chữ S, xem Việt Nam như quê hương thứ hai.

Có khoảng 30 ngoại binh nhập quốc tịch Việt Nam suốt 25 năm qua. Nhiều người trong số họ tiếp tục thi đấu tại V.League với tư cách cầu thủ nội, thậm chí được cân nhắc khoác áo đội tuyển quốc gia. Năm 2008-2009, HLV Calisto từng triệu tập một số cầu thủ nhập tịch lên đội tuyển (Phan Văn Santos, Huỳnh Kesley, Đinh Hoàng La, Đinh Hoàng Max) nhưng không ai trụ lại lâu. Phải đến AFF Cup 2024, bóng đá Việt Nam mới lần đầu chứng kiến một ngoại binh nhập tịch ra sân và ghi bàn cho đội tuyển. Đó chính là Xuân Son. Điều này cho thấy nỗ lực hòa nhập và đóng góp của các ngoại binh xuất sắc cuối cùng cũng được ghi nhận ở cấp độ cao nhất.

Mặt trái - những "ván bài hớ" và bê bối đáng quên

Bên cạnh thành công, V.League cũng chứng kiến không ít trường hợp ngoại binh gây thất vọng, thậm chí tai tiếng. Trong môi trường bóng đá còn đang phát triển, việc tuyển chọn ngoại binh của các CLB Việt Nam đôi khi giống "canh bạc" và đã có nhiều ván bài bị hớ. "Cú lừa thế kỷ" Denilson năm 2009 là ví dụ kinh điển. Xi măng Hải Phòng gây sốc khi chiêu mộ nhà vô địch World Cup 2002 Denílson de Oliveira với bản hợp đồng tiền tỉ. Ngày ra mắt, Denilson ghi một bàn từ cú sút phạt tuyệt đẹp, nhưng rồi chấn thương và rời V.League chỉ sau 1 trận đấu duy nhất. Thương vụ đình đám kết thúc chóng vánh, để lại cho Hải Phòng bài học đắt giá rằng ngôi sao tiếng tăm chưa chắc phù hợp môi trường V.League.

Trong những năm gần đây, dù công tác tuyển chọn đã chuyên nghiệp hơn, nhiều ngoại binh vẫn gây thất vọng tràn trề về chuyên môn lẫn thái độ. Mùa giải 2023-2024, Hà Nội FC ký hợp đồng với trung vệ người Hà Lan Keziah Veendorp (cựu đội trưởng U17 Hà Lan), nhưng cầu thủ này trình diễn như một "thảm họa". Veendorp ra sân với thể trạng thừa cân, chậm chạp, chỉ đá vỏn vẹn 18 phút đã để lộ rõ sự đuối sức và vô kỷ luật chiến thuật, khiến đội bóng Thủ đô lập tức thanh lý hợp đồng sớm. Cũng ở mùa này, hàng loạt đội V.League phải "chạy đua" thay ngoại binh giữa mùa vì hiệu suất kém: Nam Định chia tay tiền đạo người Nigeria Moses Odo sau nửa mùa tịt ngòi; Bình Dương sa thải tiền đạo triệu đô Cheick Timité chỉ sau vài vòng. Việc thanh lý ngoại binh giữa chừng gần như đã trở thành "điều bình thường mới" ở V.League - mỗi mùa giải có hàng chục ngoại binh bị thay thế trước hạn hợp đồng vì không đáp ứng chuyên môn.

Chuyện ngoại binh vô kỷ luật hay gây rắc rối hậu trường cũng từng xảy ra, tuy không nhiều. Năm 2017, tiền đạo nhập tịch Hoàng Vũ Samson bị chỉ trích nặng nề khi có pha vào bóng thô bạo với thủ môn đối phương ở AFC Cup, khiến hình ảnh giải đấu bị ảnh hưởng xấu. Một số ngoại binh khác thì vướng mâu thuẫn hợp đồng, kiện cáo CLB đòi lương thưởng. Điển hình, năm 2014 tiền đạo Stevens (Jamaica) từng hai lần gửi đơn lên FIFA tố Hải Phòng vi phạm thỏa thuận lương, gây xôn xao dư luận. Rải rác đó đây, có những trường hợp cầu thủ ngoại đến rồi biến mất không kèn không trống, hoặc dính chấn thương dài hạn khiến đội bóng thiệt hại nặng về tài chính.

Bài toán ngoại binh vì thế luôn có hai mặt sáng - tối. V.League rõ ràng cần những "ngôi sao ngoại" để nâng cao chất lượng chuyên môn và tính giải trí, thu hút khán giả. Tuy nhiên, sự phụ thuộc quá mức có thể làm chậm bước tiến của cầu thủ nội và tiềm ẩn rủi ro khi ngoại binh sa sút. Thực tế, nhiều đội bóng vẫn đang chi hàng chục tỉ đồng mỗi mùa để săn ngoại binh giỏi, nhưng không phải lúc nào "tiền tấn" cũng đổi được "hàng chất lượng". Do đó, việc lựa chọn ngoại binh đòi hỏi tầm nhìn và sự chuyên nghiệp từ khâu tuyển trạch, kiểm tra sức khỏe đến quản lý cầu thủ.

(Còn tiếp)

BÓNG CHUYỀN NAM THI ĐẤU GIẢI CHÂU Á:

Cơ hội và thử thách

● **VĨNH HY**

Thầy trò HLV Trần Đình Tiền sẽ bắt đầu hành trình tại Giải bóng chuyền các CLB nam châu Á - AVC Men's Champions League 2025 (diễn ra ở Osaka, Nhật Bản) bằng trận ra quân bảng D với CLB Al Muharraq (Bahrain) vào lúc 10h35 sáng nay (giờ Việt Nam).

Việc thi đấu tại AVC Men's Champions League 2025 là cơ hội tốt để các cầu thủ cọ xát, tích luỹ để chuẩn bị cho những giải quốc tế trọng điểm trong thời gian tới

Đội tuyển bóng chuyền nữ Việt Nam với 20 cầu thủ được dẫn dắt bởi HLV Nguyễn Tuấn Kiệt đang tập huấn tại Quảng Ninh. Năm 2025, các cô gái Việt Nam có rất nhiều sân chơi quốc tế quan trọng gồm: AVC Nations Cup 2025 (Hà Nội, tháng 6), VTV Cup 2025 (Vĩnh Phúc, tháng 7), SEA V.League (Việt Nam, Thái Lan, tháng 7 và tháng 8), giải VĐTG 2025 (Thái Lan, tháng 9), SEA Games 33 (Thái Lan, tháng 12). Năm nay, đội tuyển nữ Việt Nam vinh dự lần đầu tiên trong lịch sử thi đấu Giải bóng chuyền nữ VĐTG 2025 nhờ thành tích hạng tư tại giải vô địch châu Á 2023. Còn tại SEA Games 33, thầy trò HLV Nguyễn Tuấn Kiệt được giao chỉ tiêu lọt vào chung kết và tranh HCV. Bóng chuyền nữ Việt Nam chưa giành HCV tại SEA Games. Trong 20 năm qua, đội lọt vào chung kết các kỳ SEA Games từ năm 2005 tới SEA Games năm 2023 (trừ SEA Games năm 2017) và đều thua Thái Lan.

Giải đấu quy tụ rất nhiều CLB mạnh đến từ các nền bóng chuyền phát triển hàng đầu châu lục sẽ mang đến thử thách rất lớn cho đội tuyển nam Việt Nam, nhưng đây cũng vừa là cơ hội để các cầu thủ thi đấu cọ xát, tích luỹ kinh nghiệm để hướng đến những mục tiêu quan trọng trong thời gian tới, đặc biệt là SEA Games 33.

Đội tuyển nam Việt Nam với tên đăng ký Sport Center 3 dự AVC Men's Champions League 2025 thay cho suất của nhà vô địch giải VĐQG 2024 Biên phòng. Suất tham dự giải đấu danh giá này được trao cho đội vô địch quốc gia của các liên đoàn thành viên châu Á, nhưng CLB Biên phòng không tham gia nên ĐTQG được lựa chọn thay thế. Điều này mang đến cơ hội thi đấu quốc tế cho các tuyển thủ để có thêm những va chạm, tích luỹ kinh nghiệm, chuyên môn.

Tại giải, thầy trò HLV Trần Đình Tiền sẽ cạnh tranh 2 suất đi tiếp ở bảng D với Al Muharraq và Al Rayyan (Qatar), đây là 2 CLB rất mạnh ở Tây Á cũng như là những đội bóng hàng đầu châu Á. Al Muharraq, đối thủ vào sáng nay của Sport Center 3 là ĐKVĐ giải VĐQG Bahrain, đội bóng này đã giành 16 chức vô địch, nhiều nhất trong lịch sử giải đấu. Al Muharraq có lối chơi tấn công mạnh mẽ và khả năng phòng thủ vững chắc. Cùng với đội hình chất lượng và phong độ ổn định, đội bóng này thậm chí còn được đánh giá là một trong những ứng cử viên cho chức vô địch tại giải. Trong khi đó, Al Rayyan đang là ĐKVĐ và cũng là đội vô địch nhiều nhất (12 lần) giải VĐQG Qatar. Al Rayyna cũng vừa vô địch giải các CLB nam Tây Á 2025. Đội bóng đến từ Qatar có nhiều ngôi sao quốc tế, chơi tấn công mạnh mẽ và phòng ngự chắc chắn. Al Rayyna cũng được đánh giá là một trong những ứng cử viên cho chức vô địch.

Trước các đối thủ có thực lực, trình độ và thành tích vượt trội, thử thách cho Ngọc Thuân cùng các đồng đội là rất lớn. Đây sẽ là cơ hội để các cầu thủ Việt Nam cọ xát, học hỏi và nâng cao trình độ, hướng tới mục tiêu phát triển bền vững trong tương lai. HLV Trần Đình Tiền cho biết, toàn đội giữ được tinh thần tốt trước khi tham dự giải đấu tại Nhật Bản. Đây là lần đầu các cầu thủ được tham gia cuộc đấu quốc tế trong năm 2025 nên ban huấn luyện yêu cầu từng vị trí phải tập trung trong thi đấu. Các đội bóng dự giải đều là đội mạnh và các cầu thủ Việt Nam có thêm cơ hội tích lũy cho mình.

Để chuẩn bị giải, đội tuyển nam Việt Nam bắt đầu "rèn quân" tại Đà Nẵng từ giữa tháng 4 với 16 tuyển thủ gồm: Đinh Văn Duy, Nguyễn Ngọc Thuân, Trần Duy Tuyến, Phạm Văn Hiệp, Trương Thế Khải, Phan Công Đức, Cao Đức Hoàng, Nguyễn Thanh Hải, Trịnh Duy Phúc, Chế Quốc Lô Vít, Nguyễn Văn Quốc Duy, Dương Văn Tiên, Quản Trọng Nghĩa, Phạm Quốc Dư, Phạm Xuân Sinh và Hoàng Xuân Trường. Sau đó, đội rút danh sách chính thức còn 14 cầu thủ khi Xuân Sinh và Xuân Trường lỡ hẹn. Đa phần các cầu thủ dự giải châu Á lần này đều giữ được phong độ và thể hiện tốt ở giai đoạn I giải VĐQG và Cup Hùng Vương vừa qua. Sau khi kết thúc giải tại Nhật Bản, ban huấn luyện đội tiếp tục điều chỉnh chuyên môn để tập huấn chuẩn bị trong các giai đoạn tiếp theo.

Ngoài giải đấu này, năm nay thầy trò HLV Trần Đình Tiền sẽ dự giải AVC Challenge Cup tại Bahrain tháng 6, SEA V.League tháng 7 tại Philippines và Indonesia, đặc biệt là SEA Games 33 tại Thái Lan vào tháng 12. Đây là kỳ đại hội mà đội tuyển nam quốc gia được Cục TDTT Việt Nam và Liên đoàn Bóng chuyền Việt Nam giao chỉ tiêu lọt vào chung kết (lần gần nhất đội đi đến trận chung kết SEA Games - nhưng chỉ giành HCB vào năm 2022 trên sân nhà). Đây là mục tiêu không hề dễ dàng bởi ngoài 2 đối trọng lớn nhất tại khu vực là Indonesia và Thái Lan thì đội còn gặp phải sự cạnh tranh đến từ Campuchia, Philippines hay Myanmar. Do vậy mà AVC Men's Champions League 2025 được xem là sân chơi không thể tốt hơn giúp các cầu thủ tích luỹ, cọ xát, tạo bước chạy đà cho những giải đấu quan trọng sắp tới. ■

TIN THỂ THAO

Tuyển vật dự giải Đông Nam Á

Tại Giải vật vô địch Đông Nam Á 2025 diễn ra đến ngày 15.5 ở Singapore, đội tuyển vật Việt Nam dự tranh với 30 tuyển thủ (15 nam, 15 nữ), trong đó có những trụ cột như Mỹ Hạnh, Mỹ Trang, Đặng Thị Linh… kết hợp với các gương mặt trẻ Thảo Thơm, Hồng Hạnh, Vũ Thị Thảo, Gia Huy, Mạnh Đạt, Đình Hiếu, Hải Anh… Đây là giải quốc tế thứ hai trong năm của vật Việt Nam (đội đã dự giải châu Á trong tháng 3) để chuẩn bị dài hơi cho mục tiêu tại SEA Games 33.

Sau giải Đông Nam Á, ban huấn luyện từng nội dung sẽ đánh giá và phân tích chuyên môn cụ thể để rút kinh nghiệm cho các tuyển thủ.

L.H

Cầu mây nam thi đấu Cup châu Á

Giải cầu mây Cup châu Á 2025 diễn ra đến ngày 18.5 tại Malaysia quy tụ 14 đội trong khu vực và châu lục, thi đấu ở các nội dung dành cho nam. Tại giải, đội tuyển Việt Nam thi đấu 2 nội dung gồm: Regu (nằm ở bảng C với Trung Quốc, Pakistan và Nhật Bản) và nội dung đồng đội 4 người (bảng A cùng Singapore, Hàn Quốc, Pakistan). Đội tuyển Việt Nam được dẫn dắt bởi HLV Hoàng Đức Lương với các VĐV Nguyễn Hoàng Lân, Vương Minh Châu, Nguyễn Văn Lý, Huỳnh Ngọc Sang, Ngô Thanh Long, Lương Công Minh.

Ban huấn luyện cho biết, đội đã chuẩn bị chuyên môn thời gian qua. Đây là giải đấu ở cấp độ châu lục nhiều đội tuyển mạnh tham dự, đội sẽ thi đấu với sự tập trung cao nhất để phấn đấu giành huy chương trong nội dung góp mặt.

H.L

Bóng ném nữ bảo vệ chức vô địch châu Á?

Tại Giải bóng ném bãi biển vô địch châu Á 2025 diễn ra ở Muscat (Oman) đến ngày 15.5, đội tuyển nữ Việt Nam dự tranh với lực lượng mạnh nhất và quyết tâm bảo vệ chức vô địch. Năm 2023, thầy trò HLV Huỳnh Minh Ngôn giành "ngôi hậu" sau khi vượt qua Philippines ở chung kết. Nếu thành công tại giải đấu ở Oman, đội sẽ làm nên lịch sử khi lần thứ 3 liên tiếp giữ vị trí số 1 tại châu Á.

Giải năm nay, đội tuyển nữ Việt Nam thi đấu với Ấn Độ, Philippines và Hồng Kông (Trung Quốc) vòng tròn 2 lượt, xếp hạng. Tại 2 trận đấu đầu tiên, đội đã thắng Ấn Độ và Hồng Kông cùng tỉ số 2-0.

V.H

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 33 ngõ 294/2 Kim Mã, Q. Ba Đình, Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 370/GP-BTTTT ngày 05/7/2016 của Bộ Thông tin và Truyền thông

● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, P. Võ Thị Sáu, Q.3, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Phương Sài, TP Nha Trang, Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, Q. Sơn Trà, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798

● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam

GIÁ: 5.000đ

"DU LỊCH BÂY GIỜ HOẶC QUÁ MUỘN":

Thích nghi đi đôi với bảo tồn

● HỒNG NHUNG

Tâm lý "du lịch bây giờ hoặc quá muộn" thường gợi lên cảm giác bất an. Và khi du khách đổ xô đến thăm những kỳ quan thiên nhiên sắp biến mất thì lại càng đẩy chúng đến bờ vực bị hủy diệt nhanh chóng hơn.

Khi những thay đổi về môi trường diễn ra nhanh hơn, nhu cầu du lịch tìm kiếm cơ hội cuối cùng cũng gia tăng nhanh chóng. Du khách đổ xô khám phá những điểm đến đang có nguy cơ biến mất. Đó là thành phố có nguy cơ bị nhấn chìm, các sông băng đang tan chảy, những khu rừng đang chết dần và những rạn san hô tuyệt mỹ dưới đáy biển.

Venice (Italia), nơi được mệnh danh là thành phố nổi với hơn 150 kênh đào đan xen, đối mặt với nguy cơ bị nhấn chìm trong vòng khoảng hơn 100 năm. Giới quan sát cho rằng, điểm du lịch nổi tiếng bậc nhất Italia này có thể phải "đếm ngược đến ngày bị nhấn chìm" nếu chính phủ không có biện pháp kịp thời. Trước những cảnh báo nguy cơ, nhiều du khách đã nghĩ rằng phải đến Venice ngay bây giờ hoặc không bao giờ.

Thủ đô Nuuk của Greenland có khoảng 20.000 người Ảnh: AFP

Một điểm nóng khác là Greenland - vùng đất băng giá với quang cảnh ngoạn mục. Với vị trí xa xôi và môi trường mong manh, hòn đảo này đang trở thành điểm đến độc đáo nhưng cũng đặt ra nhiều thách thức. Do ảnh hưởng của biến đổi khí hậu, lớp băng dày ở bên trong đang tan chảy và băng biển đang rút đi tạo nên cảnh quan mới lạ "độc nhất vô nhị" cho hòn đảo này. Các khoản đầu tư đáng kể vào cơ sở hạ tầng sân bay cũng tạo cơ hội cho du khách đến Greenland trở nên dễ dàng hơn.

Ông Michael Hall, một giáo sư và chuyên gia du lịch tại Đại học Canterbury ở New Zealand nhận định, những tác động của hiện tượng ấm lên toàn cầu đã nhìn thấy rõ rệt nhất ở Bắc Cực. Quá trình tan chảy của lớp đất đóng băng vĩnh cửu, thềm băng và sông băng cũng góp phần tạo nên sự độc đáo của hòn đảo này. Trên khắp Greenland, người dân đang tận mắt chứng kiến những tác động rõ rệt nhất của hiện tượng này. Emmanuel Salim, Trợ lý Giáo sư địa lý tại Đại học Toulouse ở Pháp, đã nhắc đến Greenland với "loại hình du lịch cơ hội cuối cùng". Du khách thường muốn đến những nơi "độc nhất vô nhị" như vậy để có cơ hội nhìn thấy cảnh quan hiếm có đó trước khi biến mất.

Với sự cường điệu của các phương tiện truyền thông xã hội, du lịch giờ đây không chỉ là đi nghỉ mà là tranh thủ khám phá những địa điểm có thể sẽ không còn tồn tại lâu nữa. Liệu xu hướng "du lịch cơ hội cuối cùng" này là để nắm bắt vẻ đẹp thoáng qua của thiên nhiên hay đang đẩy nhanh sự biến mất của chúng? Bằng cách nào để thế giới có thể bảo tồn những thứ đẹp đẽ kỳ diệu của thiên nhiên mãi mãi?

Trước những tác động của biến đổi khí hậu, ngành du lịch toàn cầu đang dần đưa ra định hướng mới, vừa phát triển du lịch, vừa thúc đẩy công tác bảo tồn thiên nhiên. Những bước đi ban đầu này đã mang lại lợi ích nhất định cho ngành du lịch thế giới. Chẳng hạn như khi nhìn thấy những cơ hội thích nghi với biến đổi khí hậu để phát triển du lịch, thì cũng là lúc Greenland thực hiện các hạn chế nghiêm ngặt để kiểm soát sự phát triển này một cách có trách nhiệm.

Hay với Venice của Italia, trước thách thức của biến đổi khí hậu, chính phủ nước này sẵn sàng chi hàng triệu euro mỗi năm để xây dựng các rào chắn lũ lụt nhằm ngăn thủy triều dâng cao bất thường tràn vào đầm phá. Cụ thể, MOSE (hệ thống để chắn lũ di động ở lối vào Phá Venice) hiện đang được đưa vào sử dụng và dự kiến đến cuối năm 2025 hệ thống này mới đi vào hoạt động hoàn toàn.

Các giải pháp khác bảo toàn cho thành phố vẫn tiếp tục được nghiên cứu. Mới đây ông Pietro Teatini, phó giáo sư thủy văn và kỹ thuật thủy lực tại Đại học Padua gợi ý kế hoạch bơm nước vào lòng đất sâu bên dưới thành phố để đẩy Venice lên cao. Ông cho biết kế hoạch có thể thực hiện trong 50 năm, tất nhiên là có kết hợp với các rào chắn lũ lụt đang triển khai. Đây được xem là giải pháp "quyết liệt" lâu dài và cách làm này có thể nâng thành phố lên 30cm.

Bên cạnh đó, Venice cũng là một trong những thành phố đầu tiên đã áp dụng thuế đặc biệt đối với du khách đến thăm địa điểm này trong ngày. Sau khi chương trình thí điểm kết thúc vào tháng 7 năm ngoái, giới chuyên gia và người dân địa phương đều cho rằng sáng kiến này đã đạt được một số thành công ban đầu và cần được phát triển thêm. Ngoài Venice, các điểm đến khác tại New Zealand, Đan Mạch, Nhật Bản, Hàn Quốc và Bhutan cũng áp dụng mức thuế du lịch cần thiết cho du khách. Số tiền thu được từ khoản thuế này sẽ được sử dụng cho các chương trình quản lý chất thải và bảo tồn văn hóa địa phương.

Zhang Jiajie, Trợ lý giáo sư về địa lý con người tại Đại học Công nghệ Nanyang của Singapore cho biết, thuế du lịch sinh thái có thể tạo ra "hai cú hích cùng một lúc" nếu được thực hiện đúng cách. Khoản thuế không chỉ hạn chế tình trạng suy thoái môi trường do du lịch quá mức gây ra mà còn tài trợ cho các sáng kiến bảo tồn môi trường bằng số tiền thu được.■

GÓC BÌNH LUẬN

Tác động tích cực

● LƯƠNG SAN

Ngân hàng Nhân dân Trung Quốc (PBC) đã công bố hạ lãi suất cho các khoản vay quỹ dự phòng nhà ở cá nhân xuống thêm 0,25% và bắt đầu áp dụng từ ngày 8.5. Động thái này là một phần trong nỗ lực rộng lớn hơn nhằm hỗ trợ nhu cầu nhà ở của người dân và giúp ổn định thị trường bất động sản, đồng thời giảm bớt gánh nặng tài chính cho người dân mua nhà ở.

Các thành phố lớn ở Trung Quốc như Bắc Kinh, Thượng Hải, Quảng Châu và Thâm Quyến đã đồng loạt hạ lãi suất cho các khoản vay quỹ dự phòng nhà ở cá nhân. Trung tâm quản lý quỹ nhà ở Bắc Kinh cho biết, đối với các khoản vay mới được cấp sau ngày 8.5, lãi suất cho người mua nhà lần đầu đối với các khoản vay trong 5 năm sẽ là 2,1% (giảm từ 2,35%), trong khi đối với các khoản vay trên 5 năm sẽ là 2,6% (giảm từ 2,85%). Đối với người mua nhà thứ hai, lãi suất sẽ là 2,525% đối với các khoản vay trong 5 năm, còn đối với các khoản vay vượt quá 5 năm lãi suất sẽ là 3,075%.

Theo ông Pan Gongsheng, Thống đốc PBC các điều chỉnh này dự kiến sẽ giúp người mua nhà tiết kiệm được 20 tỉ nhân dân tệ (2,8 tỉ USD) tiền lãi phải trả hằng năm. Ông Pan cũng nhấn mạnh rằng việc điều chỉnh này không chỉ nhằm mục đích hỗ trợ nhu cầu nhà ở của người dân mà còn giúp ổn định thị trường bất động sản.

Có thể thấy, các biện pháp mới này sẽ có tác động tích cực đến lĩnh vực bất động sản và đóng vai trò quan trọng trong việc liên tục ổn định thị trường. Việc điều chỉnh này được coi là một bước tiến quan trọng trong việc củng cố sự ổn định của thị trường bất động sản và thúc đẩy tiêu dùng nhà ở, phù hợp với mục tiêu rộng hơn là hỗ trợ tài chính cho việc mua nhà.

Ngoài ra, việc giảm lãi suất cho vay quỹ dự phòng nhà ở cá nhân phù hợp với kỳ vọng và tận dụng tốt hơn các chức năng hỗ trợ tiêu dùng và hướng đến người dân của các khoản vay quỹ dự phòng nhà ở. Động lực cho "hỗ trợ tài chính cho tiêu dùng nhà ở" rất mạnh mẽ và sẽ tiếp tục thúc đẩy tiêu dùng nhà ở trong quý II. ■

Dịch vụ phiên dịch bảo vệ quyền lợi học sinh đa văn hóa

Một dịch vụ hỗ trợ phiên dịch nhằm giúp đỡ học sinh có xuất thân đa văn hóa liên quan đến các vụ bạo lực học đường sẽ ra mắt vào cuối tháng 5 tại phía đông Seoul (Hàn Quốc). Văn phòng Giáo dục Quận Seoul Dongbu thông báo, chương trình sẽ cung cấp dịch vụ phiên dịch 18 ngôn ngữ để đảm bảo giao tiếp công bằng và hiệu quả trong quá trình điều tra và kỷ luật, giải quyết rào cản ngôn ngữ có thể cản trở khả năng thực hiện đầy đủ các quyền của học sinh. Sở giáo dục Seoul đang mở rộng hệ thống hỗ trợ phiên dịch để bảo vệ tốt hơn quyền của những học sinh đa văn hóa liên quan đến các vụ bạo lực học đường, đảm bảo các em có thể thực hiện đầy đủ quyền lên tiếng và tự vệ.

Số lượng các vụ việc liên quan đến bạo lực học đường ngày càng tăng ở các trường trung học tại Hàn Quốc. Theo dữ liệu từ Hệ thống Cảnh báo Trường học, các trường trung học trên cả nước đã báo cáo 7.446 vụ việc liên quan đến bạo lực học đường vào năm ngoái, tăng 27,6 % so với năm 2023.

M.PHẠM